

Σχολή Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Πτυχιακή Εργασία:

**«Η ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και
την αγορά εργασίας στην πόλη του Ηρακλείου»**

Επιμέλεια:

Αυγερινού Αικατερίνη

Κανάτσι Μποράνα

Φραγκιαδάκη Δέσποινα

Υπεύθυνη καθηγήτρια:

Πελεκίδου Λίνα

Ηράκλειο Δεκέμβριος 2016

**Copyright@ 2016 Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Σ.Ε.Υ.Π., Τ.Ε.Ι.
Κρήτης, <http://www.teicrete.gr/koinerg/koinwnikis.html>**

Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης Πτυχιακής Εργασίας αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία των συγγραφέων, της επιβλέπουσας καθηγήτριας και του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας και προστατεύονται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα).

Δήλωση Τήρησης της Ακαδημαϊκής Δεοντολογίας

Οι υπογράφοντες φοιτητές του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Κρήτης

δηλώνουμε υπεύθυνα ότι η παρούσα Πτυχιακή Εργασία με τίτλο:

«.....»

είναι στο σύνολό της προϊόν δικής μας δουλειάς και ότι όλες οι πηγές που έχουν χρησιμοποιηθεί αναφέρονται πλήρως. Επίσης, δηλώνουμε ότι δεν αποτελεί προϊόν οποιασδήποτε εξωτερικής μη αδειοδοτημένης βοήθειας και ότι δεν έχει υποβληθεί σε οποιοδήποτε ίδρυμα ή οργανισμό προς αξιολόγηση, ούτε έχει δημοσιευθεί στο παρελθόν μέρος αυτής ή στο σύνολό της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....ΣΕΛ.7

- 1.1. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 2009..... ΣΕΛ.7
1.2. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ.....ΣΕΛ 10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΈΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....ΣΕΛ.15

- 2.1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕΛ 15
2.2. Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....ΣΕΛ.15
2.3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ..... ΣΕΛ.16
2.4. ΕΘΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ.....ΣΕΛ.17
2.5. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ.....ΣΕΛ.22
2.6. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ «YOUTHWORK»
(ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΝΕΟΥΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ.....ΣΕΛ.24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ.....ΣΕΛ.28

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....ΣΕΛ.41

- 4.1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....ΣΕΛ.41
4.2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....ΣΕΛ.41
4.3. ΠΕΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ.....ΣΕΛ.41
4.4. ΔΕΙΓΜΑ.....ΣΕΛ.42
4.5. ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ.....ΣΕΛ.42
4.6. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ.....ΣΕΛ.42
4.7. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ.....ΣΕΛ.43
4.8. ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.....ΣΕΛ.43

4.9.ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ.....	ΣΕΛ44
4.10 ΗΘΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ.....	ΣΕΛ44
4.11 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	ΣΕΛ.44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....ΣΕΛ.45

5.1.ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	ΣΕΛ.45
5.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	ΣΕΛ50
5.3.ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤ.....	ΣΕΛ.51
5.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	ΣΕΛ 53

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....ΣΕΛ.55

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οικονομική κρίση του 2009 στην Ελλάδα επηρέασε την κοινωνική ζωή των νέων, την εκπαίδευσή τους καθώς και την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Με τις αλλαγές που πραγματοποίησε η κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια οδήγησε στην αύξηση της ανεργίας αλλά και στην μεταμόρφωση της ελληνικής οικονομίας. Πρόκειται για το μέλλον της κοινωνίας μας και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο μελετήσαμε.

Η εργασία διακρίνεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αφορά το θεωρητικό σκέλος στο οποίο γίνεται προσπάθεια να αποσαφηνιστούν οι όροι της οικονομικής κρίσης και το πως αυτή επηρεάζει τους νέους, η κοινωνικής ένταξης των νέων γενικά. Επίσης, γίνεται αναφορά σε προγράμματα και πολιτικές διαφόρων χωρών με σκοπό την ένταξή τους. Στο τέλος του θεωρητικού μέρους, εστιάζεται στην εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας στον τομέα της ένταξης των νέων.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας μας, παρουσιάζεται η έρευνα η οποία διεξήχθη στο Ηράκλειο Κρήτης με σκοπό να εξετάσει τις απόψεις των νέων του Ηρακλείου για την κοινωνική ένταξη. Θα αναλύσουμε τη μεθοδολογία καθώς και τα αποτελέσματα της έρευνας. Τέλος, θα παραθέσουμε τα συμπεράσματα καθώς και κάποιες προτάσεις μας σχετικά με το θέμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 2009

Σύμφωνα, με την Πουρνάρα (Rosenthal, Charles & Hart, 1989) οικονομική κρίση είναι ο κίνδυνος για την υπάρχουσα δομή καθώς και για τις αρχές και τους κανόνες μιας κοινωνίας. Η οικονομική κρίση οδηγεί σε βεβιασμένη λήψη κρίσιμων αποφάσεων. Ακόμα αναφέρεται ότι προκύπτει από πολλούς παράγοντες όπως η διατάραξη της παγκόσμια ισορροπίας, λόγω τοπικών παραγόντων, διαφθοράς, προβλήματα ανεργίας αλλά ακόμα και φυσικών καταστροφών (Πουρνάρα, 2012).

Τέλος, η οικονομική κρίση έχει μια χρονική διάρκεια που περιλαμβάνει 4 φάσεις οι οποίες είναι:

1. “Ακμή: η οποία αποτελεί το ανώτατο σημείο ανόδου μιας οικονομίας”
2. “Κάμψη: η οποία είναι η καθοδική φάση μιας οικονομίας”
3. “Κοιλιάδα: είναι το κατώτατο σημείο που μπορεί να φτάσει η οικονομία”
4. “Ανάκαμψη: αφορά την άνοδο της οικονομία» Δομή, (2005:590).

Η Ελλάδα δεν ήταν μόνη της όσον αφορά την οικονομική κρίση αλλά πρέπει να τοποθετηθεί σε διεθνές περιεχόμενο. Από το 2008 με τους LehmanBrothers να προκαλούν την οικονομική κρίση, μέχρι το 2011 το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο χρειάστηκε να προσφέρει οικονομική βοήθεια σε 3 χώρες της Ευρωζώνης (Ελλάδα, Ιρλανδία και Πορτογαλία) σε 3 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ουγγαρία, Ρουμανία και Λετονία) όπως επίσης σε Ισλανδία και Ουκρανία. Μεγαλύτερες οικονομίες όπως η Ισπανία και Ιταλία

υπέστησαν μεγάλη πίεση από τους επενδυτές. Όμως, η οικονομική κρίση δεν άγγιξε με τον ίδιο τρόπο όλες τις χώρες (Τσάφος, 2013).

Στην Ελλάδα, υπήρχε η εντύπωση ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η ασφάλεια που η χώρα χρειάζεται. Επικρατούσε λοιπόν η άποψη ότι από την στιγμή που ανήκει σε αυτήν την ομάδα είναι πολύ σημαντική. Επιπροσθέτως, αν η οικονομική κρίση αρχίζει να αγγίζει την Ελλάδα, η Ε.Ε δεν θα το επέτρεπε να συμβεί. Αυτό ήταν λοιπόν το πρόβλημα ότι όταν υπάρχει η υποστήριξη τότε η μάθηση γίνεται πιο δύσκολη. Αυτό συνέβη και με την περίπτωση της Ελλάδας: δεν υπάρχει κίνητρο διότι υπάρχει το δίχτυ ασφαλείας. Τέλος, δεν είναι τυχαίο που ο ανασχηματισμός έγινε μέσω μιας τεράστιας επιβράδυνσης αφότου η Ελλάδα προσχώρησε στο ευρώ (Μανωλόπουλος, 2013).

Η παγκόσμια ύφεση ξεκίνησε το 2008. Όμως η οικονομική κρίση έγινε εμφανής στην Ελλάδα το φθινόπωρο του 2009. Την περίοδο αυτή, η Ελλάδα ήρθε αντιμέτωπη με υψηλά επίπεδα δημοσίου χρέους, ανικανοποίητες επιχειρήσεις, ένα υπερεκτεταμένο δημόσιο τομέα, μεγάλο εμπορικό έλλειμμα, εκτενής διαφθορά σε όλους τους τομείς, ανόμοιες πληρωμές φόρων και υπερεκτιμημένο νόμισμα. Επιπροσθέτως, οι καταναλωτές αναμένουν να ανέβει το βιοτικό επίπεδο λόγω παραπληροφόρησης και ανακριβών δεδομένων. Παράδειγμα σε αυτό αποτελεί η δήλωση το Φλεβάρη του 2009, του οικονομικού επιτρόπου Joaquín Almunia ότι «η Ελληνική οικονομία είναι σε καλύτερη κατάσταση συγκριτικά με τον μέσο όρο κατάστασης στην ευρωζώνη η οποία τώρα είναι σε ύφεση» (Μανωλόπουλος, 2011).

Τέλος του 2009, το ελληνικό δημόσιο χρέος είχε αγγίξει τα 298,000,000,000 ευρώ. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην είναι διατεθειμένοι να επενδύσουν ή να δανείσουν ή ακόμα και όταν έπαιρναν το ρίσκο απαιτούσαν πολύ υψηλούς φόρους. Για να αποφευχθούν περαιτέρω προβλήματα επιτράπη στην Ελλάδα να δανειστεί το υπερβολικό πόσο των 300,000,000,000 ευρώ παρά το γεγονός μιας μεγάλης ασχημάτιστης οικονομίας και ενός χρονικά αναποτελεσματικό και διεφθαρμένο δημόσιο τομέα (Μανωλόπουλος, 2011).

Το Μάιο του 2010 η Ελληνική Βουλή συνεδρίασε για να συζητήσει για να πάρει ένα δάνειο των 110,000,000,000 ευρώ. Αυτό το δάνειο ήταν για να μπορέσει η χώρα να συνεχίζει

να πληρώνει τους λογαριασμούς, τα χρέη της αλλά και να σιγουρέψει την παραμονή της στην ευρωζώνη. Ο λόγος που έπρεπε να παρθεί μια τέτοια απόφαση ήταν διότι η Ελλάδα δεν κατάφερε πλέον να πείθει τους επενδυτές να δανείζουν χρήματα σε λογική αξία. Δηλαδή, οι επενδυτές ζητούσαν κάθε χρόνο 2,000,000,000 ευρώ προμήθεια. Αυτό φυσικά ήταν υπερβολικό για να μπορέσει η χώρα να ανταπεξέλθει. Κατά συνέπεια, η Ελλάδα οδηγήθηκε σε διαπραγματεύσεις με την Τρόικα. Η Τρόικα αποτελείται από τα εξής:

1. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ)
2. Την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
3. Ευρωπαϊκή Κομισιόν (Τσάφος, 2013).

Σύμφωνα με άρθρο του CNAWeb (2015) μετά την απόφαση η Ελλάδα να λάβει ένα πακέτο στήριξης των 110 δις ευρώ μέχρι και το 2012, από το ποσό αυτό θα λάμβανε αρχικά τα 80 δις από την Ευρωζώνη με επιτόκιο 5% και τα υπόλοιπα από το Δ.Ν.Τ με χαμηλότερο επιτόκιο. Όμως, αυτή η σύμβαση είναι αρκετά σκληρή καθώς υπερασπίζεται τα δικαιώματα του δανειστή. Τέλος είναι πολύ σημαντικό να αναφέρουμε, ότι η Ελλάδα δανείζεται με επιτόκιο 5% ενώ η Γερμανία δανείζεται με επιτόκιο 3% ενώ οι τράπεζες με 1%. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα χώρες όπως η Γερμανία, η Γαλλία και άλλες χώρες της Ευρώπης βγαίνουν κερδισμένες δανείζοντας στην Ελλάδα (CNAWeb, 2015).

Στο άρθρο του CANWeb (2015) αναφέρεται και το γεγονός ότι για την παραλαβή του πακέτου στήριξης η Ελλάδα έπρεπε να συμφωνήσει στους όρους που έθεταν οι δανειστές. Αρχικά, δεσμεύτηκε να μην λάβει κανένα άλλο δάνειο από κάποια άλλη χώρα μέχρι την αποπληρωμή της συγκεκριμένης σύμβασης (CNAWeb,2015). Έπρεπε να είναι συνεπής στις πληρωμές των δόσεων του δανείου. Επίσης, απαγορεύεται ρητά να κηρύξει στάση πληρωμών του δανείου αλλά και παλιών χρεών της χώρας. Ένας ακόμα σημαντικός όρος ήταν ότι δεν επιτρέπεται να αμφισβητήσει νομικά την σύμβαση. Όμως το σημαντικότερο από όλα είναι ότι η σύμβαση αυτή έχει ως «υποθήκη» δηλαδή εγγύηση για την αποπληρωμή του δανείου την εθνική περιουσία και ότι η Ελλάδα αποποιείται κάθε δικαίωμα της πάνω σε αυτήν την περιουσία (CNAWeb,2015).

Μέχρι το τέλος του χρόνου το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ήταν αισιόδοξο καθώς η Ελλάδα έκανε πολύ καλή αρχή. Βέβαια οι πολίτες της χώρας δεν ήταν ικανοποιημένοι καθώς οι ίδιοι βρίσκονταν σε σταυροδρόμι (Τσάφος, 2013).

Για την οικονομική κρίση της χώρας ευθύνονται τα εξής:

1. Οι Έλληνες πολιτικοί
2. Η Ελληνική κοινωνία
3. Σωματεία εμπορευμάτων
4. Οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
5. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
6. Οι παγκόσμιες τράπεζες επένδυσης

Κάθε ένα από αυτά έχει συμβάλει στην συλλογική έκθεση, καθώς και ε οι λάθος υπολογισμοί, οι μεγάλες φιλοδοξίες, η παραπλάνηση και σε κάποιες περιπτώσεις η απληστία η οποία έχει συνεχιστεί για χρόνια(Μανωλόπουλος, 2011).

Εν κατακλείδι το Ευρώ προοριζόταν να λειτουργήσει ως ασπίδα εναντίον των αποτυχιών. Θεωρήθηκε ως το μέσο που θα οδηγούσε στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών που το είχαν ως νόμισμα. Βέβαια, αυτές οι «ειδικές ιδιότητες» του νομίσματος αποδείχθηκαν ψευδείς. Η υπερεκτίμηση του οδήγησε πολλές χώρες σε οικονομικές δυσκολίες αλλά και σε οικονομική κατάρρευση (Μανωλόπουλος, 2011).

1.2.ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση προκύπτει ότι οι νέοι επηρεάζονται σε πολλούς τομείς από την οικονομική κρίση. Ενδεικτικά αναφέρεται η ανεργία (η οποία κατά κανόνα έχει αρνητικές επιπτώσεις σε πολλαπλά επίπεδα), η ψυχική υγεία, η επισφαλής εργασία, η

υγεία, η μετανάστευση, η εκπαίδευση και η κατανάλωση που θα αναλυθούν παρακάτω(Ντρίτσου,2007).

Σύμφωνα με την Ντρίτσου, Μ. (2007) η ανεργία έχει επιφέρει αρνητικές συνέπειες τόσο στον νέο όσο και στο οικογενειακό του περιβάλλον. Αρχικά προκαλεί την οικονομική αδυναμία της οικογένειας η οποία δημιουργεί προβλήματα αυτοσεβασμού, προστριβές των μελών και φανερές αλλαγές της συναισθηματικής κατάστασης του ατόμου και έπειτα της συμπεριφοράς του. Ειδικότερα αναφέρει: «κατάθλιψη, κακή διάθεση του ατόμου, περιθωριοποίησή, μειωμένη αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθησή, απογοήτευση, απαισιοδοξία, συναισθηματικές διαταραχές, παθητικότητα, απελπισία, κλονισμό εμπιστοσύνης, αίσθημα ανικανότητας, μοναξιάς ενώ σε αρκετές περιπτώσεις η μακροχρόνια ανεργία συνδέεται με εκρήξεις βίας και εγκληματικότητας, αυτοκτονίες, αλκοολισμό και στροφή προς τα ναρκωτικά». (Ντρίτσου, Μ. 2007:42)

Σύμφωνα με τους Μπούρας και Λυκούρας (2011) η ψυχική υγεία σε περιόδους οικονομικής κρίσης διαταράσσεται. Επιπλέον, ανέφεραν ότι η ζωή και η προσωπικότητα του σύγχρονου ανθρώπου είναι έννοιες άμεσα εξαρτώμενες και επηρεασμένες από την εργασία και την οικονομική άνεση. Ακόμα τονίζουν ότι η εργασία και η οικονομική επιφάνεια τείνουν να είναι συνυφασμένες με την αυτό-εικόνα και τον προσδιορισμό της ταυτότητας του ατόμου. Με αποτέλεσμα η οικονομική κρίση, εκτός από τα πρακτικά προβλήματα που μπορεί να επιφέρει, οδηγεί και την «συμβολική κατάρρευση»(Μπούρας, Γ και Λυκούρας, Λ , 2011) Έρευνες έχουν καταδείξει ότι η απώλεια της εργασίας αυξάνει τον κίνδυνο ψυχικών διαταραχών αλλά και σωματικών προβλημάτων. Συγκεκριμένα, έρευνα που διεξήχθη σχετικά με τη θεματολογία των κλήσεων που έλαβε η Γραμμή Βοήθειας «Αντι-στίγμα» του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΨΥ), βρέθηκε ότι το 2011 η γραμμή δέχτηκε 40% περισσότερες κλήσεις από το 2010, ενώ το ποσοστό των κλήσεων που σχετίζονται με την οικονομική κρίση αυξήθηκε κατά 35%(Ελαφρός, Γ. 2012).

Συγκεκριμένα τα άτομα νεότερης ηλικίας 18-30ετων, αναφέρουν έντονο άγχος λόγω έλλειψης επαγγελματικών προοπτικών και της κατάστασης που προδιαγράφει το εργασιακό τους μέλλον. Επιπλέον, αναφέρουν πως νιώθουν ανήμποροι να αντιμετωπίσουν την κατάσταση αυτή καθώς υπάρχουν και δυστυχώς καταγράφηκαν περιστατικά που εκδήλωσαν την σκέψη της αυτοκτονίας(Ελαφρός, Γ. 2012).

Η Κεσίσογλου (2013) αναφέρει ότι η επισφαλής εργασία είναι μια ακόμη συνέπεια που επηρεάζει και τους νέους οι οποίοι βρίσκονται στην πιο παραγωγική τους ηλικία. Η επισφαλής εργασία μπορεί να εκδηλώνεται με διάφορες μορφές. Οι θέσεις χαμηλής ποιότητας, χωρίς ιδιαίτερα εργασιακά δικαιώματα που δεν μπορούν να προσφέρουν την αξιοπρεπή διαβίωση είναι κάποιες από τις μορφές με τις οποίες εμφανίζεται η επισφαλής εργασία(Κεσίσογλου,2013). Η μείωση των μισθών, η μείωση του κατώτατου μισθού, η υποβάθμιση της μισθωτής εργασίας (μέσω επιδομάτων, υπερωριών, βαρδιών, απολαβών σε είδος κτλ.) και οι γενικότερες αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις που έχουν επιβληθεί μετά την επιβολή των μνημονίων, συμβάλουν στην διατήρηση της επισφάλειας της εργασίας (Γράπα,2013).

Σε έρευνα που διεξήχθη για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην υγεία διαπιστώθηκε πως η ανεργία, το χαμηλό εισόδημα και η ανέχεια επιδρούν σημαντικά στην υγεία των ατόμων (Μανιδάκη κ.α. 2011). Συγκεκριμένα, τα άτομα που βρίσκονται υπό αυτές τις συνθήκες, συχνά μειώνουν κατά πολύ τα χρήματα που θα διέθεταν για την ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη. Επίσης παρατηρείται καθυστέρηση της απαιτούμενης θεραπείας καθώς και μη προσβασιμότητα σε υπηρεσίες υγείας. Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η οικονομική κρίση, εκτός από τη σωματική υγεία, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και την ψυχική υγεία του ατόμου. Ο εθισμός, οι εξαρτήσεις, ο ανθυγιεινός τρόπος ζωής (λόγω κατανάλωσης τροφίμων χαμηλής διατροφικής αξίας, καπνού, οινοπνευματωδών ποτών) και η ανεπάρκεια των υπηρεσιών υγείας αποτελούν επιπρόσθετα προβλήματα που προκύπτουν από την οικονομική κρίση. (Μανιδάκη κ.α. 2011)

Καθώς η οικονομική κρίση βαθαίνει, μια έρευνα με δείγμα 5.442 νέων από 22 ως 35 ετών οι οποίοι είναι τελειόφοιτοι ή πτυχιούχοι Α.Ε.Ι. ή Α.Τ.Ε.Ι. αποδεικνύει πως η μετανάστευση είναι μια σοβαρή συνέπεια της κρίσης (Χιώτης,2010).Στην έρευνα αυτή, το 73% των νέων απάντησε πως θα έφευγε από την Ελλάδα. Το 42% δήλωσε πως έχει ήδη ψάξει στο εξωτερικό για εργασία, κατοικία ή κάποιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Από εκείνους οι οποίοι δηλώνουν πρόθυμοι να εργαστούν στο εξωτερικό, το 66,4% δηλώνει ότι το κάνει με σκοπό την καλύτερη ποιότητα ζωής, το 44,7% με σκοπό την εύρεση μιας καλής δουλειάς και το 32,6% για να διασφαλίσει περισσότερη αξιοκρατία στην εξέλιξή του. Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν πως οι νέοι πιστεύουν σε ποσοστό 54,9% ότι στην Ελλάδα έχει αρχίσει να δημιουργείται μεταναστευτικό ρεύμα αντίστοιχο της δεκαετίας του 60'. Στην πλειονότητά τους (86,2%) πιστεύουν ότι οι λύσεις που προτείνονται για την έξοδο της χώρας από την κρίση εξακολουθούν να αγνοούν τις δικές τους ανάγκες. (Χιώτης, Β. 2010)

Ο τομέας της εκπαίδευσης έχει επηρεαστεί ιδιαίτερα από την οικονομική κρίση. Οι νέοι οι οποίοι επέλεξαν την ανώτατη εκπαίδευση έχουν διαπιστώσει ιδίως όμμασι τις αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα λόγω της κρίσης και των μέτρων που επιβλήθηκαν για την επιβίωση από αυτήν. Οι αλλαγές αυτές αφορούν τη μείωση των δαπανών για την εκπαίδευση, τις συγχωνεύσεις / καταργήσεις Τμημάτων και Σχολών Πανεπιστημίων και ΤΕΙ, την αύξηση του αριθμού των φοιτητών ανά καθηγητή λόγω μη πρόσληψης προσωπικού, τον μηδενισμό προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, το «κούρεμα» των αποθεματικών των Πανεπιστημίων, τις μειώσεις των μισθών των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, κ.ά. (EC/EACEA/Eurydice, 2013).Τα παραπάνω μέτρα έχουν ως αποτέλεσμα την παροχή χαμηλότερου επιπέδου εκπαίδευσης σε σχέση με πριν. Σε έρευνα που διεξήχθη στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, με δείγμα τους ίδιους τους φοιτητές, διαπιστώθηκε πως το 67% των θεωρεί ότι έχει αυξηθεί το κόστος σπουδών εξαιτίας της οικονομικής κρίσης (π.χ. αύξηση κόστους μετακινήσεων, αύξηση κόστους αγοράς συγγραμμάτων/βοηθημάτων, κ.λπ.) (Δημητρίου, 2014).Επίσης, το 60% των φοιτητών δηλώνει ότι η κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά τις σπουδές τους, προσδιορίζοντας ως βασικές αιτίες την αδυναμία

παρακολούθησης λόγω εργασίας, την αδυναμία αγοράς/εκτύπωσης συγγραμμάτων και την έλλειψη διάθεσης για παρακολούθηση των διαλέξεων. Το 60% πιστεύει ότι η κρίση έχει επιδράσει αρνητικά στην ποιότητα σπουδών στο ΕΜΠ, εξαιτίας της έλλειψης ενδιαφέροντος από φοιτητές αλλά και καθηγητές, καθώς και λόγω της μείωσης των φοιτητικών παροχών, της μείωσης των εργαστηρίων και των εργαστηριακών διπλωματικών κ.λ.π. Μάλιστα, από τους στατιστικούς ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν αναφορικά με τη συσχέτιση διαφόρων μεταβλητών αποδείχτηκε ότι η αίσθηση της επιδείνωσης των σπουδών και της φοιτητικής μέριμνας είναι εντονότερη για τους φοιτητές εκείνους που βιώνουν πιο έντονα και την οικονομική κρίση(Δημητρίου, 2014).

Η κατανάλωση είναι επίσης ένας τομέας ο οποίος φαίνεται να έχει επηρεαστεί από την οικονομική κρίση (Δημητρίου, 2014). Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε με δείγμα 200 νέους ηλικίας 18-35 ετών, διαπιστώθηκε πως το 36% των ερωτηθέντων έχει μειώσει κατά πολύ την αγορά επώνυμων καταναλωτικών προϊόντων στο supermarket λόγω της κρίσης. Το 37,9% φαίνεται να έχει μειώσει κατά πολύ την αγορά ενδυμάτων διότι θέτουν ως βασικές προτεραιότητες τη στέγη και την τροφή. Επιπλέον, το 45,9% των νέων απάντησαν πως έχουν μειώσει κατά «πολύ» έως και «πάρα πολύ» τις δαπάνες σε φαρμακευτικά προϊόντα. Το 28,3% φαίνεται να έχει μειώσει κατά πολύ τα χρήματα που διαθέτει για τη διασκέδασή του. Επίσης, το 33,8% δήλωσε ότι έχει μειώσει κατά πολύ τις δαπάνες με σκοπό τις διακοπές σε σχέση με το παρελθόν. Σημαντικό ποσοστό της τάξεως του 40,6% δηλώνει πως έχει μειώσει «πολύ» έως και «πάρα πολύ» τη χρήση του ιδιωτικού μεταφορικού μέσου και κατ' επέκταση και την κατανάλωση καυσίμων. Συμπερασματικά, η οικονομική κρίση δείχνει να επηρεάζει κατά πολύ την καταναλωτική συμπεριφορά των νέων(Δημητρίου, 2014).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο: ΈΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

2.1.Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σε περιόδους οικονομικής κρίσης, συναντάται ρευστότητα σε ό,τι αφορά την αγορά εργασίας. Όμως τα μεγαλύτερα προβλήματα εντοπίζονται στην ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας. Η προσπάθεια των νέων να εισχωρήσουν στην αγορά εργασίας, ξεκινάει πριν την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής τους και πολλές φορές συνεχίζεται ακόμη και μετά την πρώτη είσοδο στην αγορά εργασίας. Η μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας είναι μια διαδικασία η οποία μπορεί να ξεκινήσει από τα πρώτα χρόνια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και να διαρκέσει έως και τα 27-28 έτη του ατόμου. Η περίοδος αυτή είναι σημαντική διότι μπορεί να επηρεάσει καθοριστικά το εύρος των ευκαιριών για εργασία, εκπαίδευση και κατάρτιση σε όλη την υπόλοιπη ζωή των νέων. (Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, 2009)

Σύμφωνα με την Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης(2009), η εκπαίδευση αποτελεί την λύση για όποια κοινωνικό-οικονομικά, δημογραφικά, περιβαλλοντικά και τεχνολογικά προβλήματα καλείτε να αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως αναφέρεται στο άρθρο αυτό η εκπαίδευση έχει συμβάλει στην υλοποίηση μακροπρόθεσμων στόχων στην οικονομική ανάπτυξη και στην απασχόληση(Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκής Ένωσης,2009).

2.2.Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με έρευνα της Eurostat, τον Σεπτέμβριο του 2014 το ποσοστό των άνεργων νέων στην Ελλάδα ήταν 49,8%(Καθημερινή, 2015).Τα στοιχεία που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία τον Φεβρουάριο του 2016, αναλύοντας δεδομένα του έτους 2015,

δείχνουν ότι το ποσοστό ανεργίας των νέων είναι 48,6%. Τα παραπάνω στοιχεία φέρνουν την Ελλάδα πρώτη σε ανεργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όμως δείχνουν και μια μικρή μείωση του ποσοστού αυτού. (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Γραφείο Ενημέρωσης στην Ελλάδα, 2016) Αυτή η μικρή μείωση, ενδέχεται να οφείλεται στην ύπαρξη και την εφαρμογή προγραμμάτων ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας, στα οποία θα αναφερθούμε αμέσως (Καθημερινή, 2015).

Βασικό πρόβλημα της ανεργίας αποτελεί το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο αδυνατεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες της οικονομίας καθώς της ανάγκες της αγοράς εργασίας. Το εν λόγω προβληματικό σύστημα οδηγεί σε μια διαχρονικά υψηλή ανεργία (Ιωαννίδου, 2014)

2.3.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), στα πλαίσια της προσπάθειας μείωσης του ποσοστού ανεργίας, εφαρμόζει τα εξής προγράμματα:

1. Προγράμματα επιχορήγησης επιχειρήσεων για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
2. Επιχορήγηση νέων ελεύθερων επαγγελματιών
3. Προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας – Πρακτική άσκηση
4. Προγράμματα κοινωφελούς εργασίας

Παράλληλα, παρέχει υπηρεσίες συμβουλευτικής με τη μορφή των παρακάτω δράσεων:

1. Εργαστήρια ενεργοποίησης – Κινητοποίησης ανέργων
2. Συμβουλευτική επαγγελματικού προσανατολισμού
3. Συμβουλευτική αναζήτησης εργασίας
4. Συμβουλευτική ανάληψης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών (Εθνική Εκθεση Νεολογίας, 2012)

2.4.ΕΘΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

Σύμφωνα με την Εθνική Έκθεση για την Νεολαία (2012), «τα ηλικιακά όρια της Νεολαίας έχουν διευρυνθεί (ορίζονται από τους περισσότερους Διεθνείς Οργανισμούς λ.χ Ο.Η.Ε, Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης) από τα 15-29 ενώ εξαιτίας των διαφοροποιήσεων του νεανικού πληθυσμού , άτομα άνω των 30 ετών έχουν την δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά σε νεανικές δραστηριότητες»

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση ζουν περίπου 96 εκατομμύρια νέοι από 15 εως 29 ετών(Εθνική Έκθεση, 2012)Από αυτούς τα 34 εκατομμύρια είναι μεταξύ 25-29 ετών , 32 εκατομμύρια είναι 20-24 ετών και 30 εκατομμύρια είναι από 15-19 ετών. Οι νέοι αποτελούν το 19,4% του ποσοστού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ποσοστό αυτό εκφράζει στο περίπου και τον πληθυσμό της Ελλάδας, δηλαδή η νέοι στην χώρα μας είναι περίπου 2 εκατομμύρια. Βέβαια, τα ποσοστά αυτά θεωρούνται αρκετά χαμηλά και αυτό οφείλεται στο χαμηλό ποσοστό γονιμότητας καθώς και στην αύξηση του προσδόκιμου ζωής.

Ακόμα στην Έκθεση για την Νεολαία(2012) αναφέρεται ότι η αναγκαιότητα να ληφθούν υπόψιν οι νέοι, οι ανάγκες τους καθώς και οι προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν τόσο σε κοινωνικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Τονίζονται οι ανάγκες τους καθώς η Νεολαία αποτελεί το μέλλον μιας χώρας. Και αν δεν ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την ομάδα αυτήν τότε αυτό μπορεί να αποδειχθεί μοιραίο για μια κοινωνία(Εθνική Έκθεση, 2012).

Ο φορέας που ασχολείται με την Νεολαία καθώς και με την εφαρμογή πολιτικών για την ομάδα αυτήν είναι η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, το οποίο αποτελεί μέρος του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού. Υπό την εποπτεία του

Γ.Γ.Ν.Γ λειτουργούν και άλλοι θεσμοί και φορείς όπως π.χ κοινωνική φορείς , Μ.Κ.Ο, κοινωνικοί εταίροι κ.α . Στην Ελλάδα δεν έχει θεσπιστεί Εθνική Στρατηγική για την Νεολαία. Παρόλα αυτά πραγματοποιούνται προγράμματα και δράσεις από κρατικούς φορείς οι οποίοι συνήθως είναι εξειδικευμένοι στον τομέα τους .

Αξίζει να αναφερθεί ότι οι πολιτικές για την Νεολαία έχουν πολλές ελλείψεις και κενά. Ωστόσο η Ελλάδα συντονίζεται με την Ε.Ε , δηλαδή τις νομοθεσίες της τις διαμορφώνει με βάση κάποιες οδηγίες καθώς και μέτρα που όλες οι χώρες πρέπει να ακολουθούν(Εθνική Έκθεση,2012).

Ακολουθούν κάποιες ενδεικτικές πολιτικές για την Νεολαία.

Διατάξεις του Συντάγματος για τους νέους :

- 1. Άρθρο 16:** επισήμανση στο ρόλο της εκπαίδευσης το οποίο επηρεάζει πνευματικά , ηθικά και επαγγελματικά και το οποίο τους οδηγεί να γίνουν 'ελεύθεροι και υπεύθυνοι πολίτες'
- 2. Άρθρο 21:** επισήμανση στο ότι το κράτος είναι υπεύθυνο να λαμβάνει μέτρα που διασφαλίζει την καλή υγεία και την προστασία των νέων.
- 3. Νόμος του 2010 'Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης'** το οποίο δίνει δικαίωμα στους νέους άνω των 18 του εκλέγεσθε . με τον τρόπο αυτόν προωθείται η συμμετοχή των νέων η οποία θεωρείται αναγκαία και δημιουργική (Εθνική Έκθεση, 2012).

Γενική Νομοθεσία σχετικά με θεσμούς που αφορούν την Νεολαία στην Ελλάδα

Σύμφωνα με την Γενική Έκθεση Νεολαίας (2012) η ελληνική νομοθεσία στα θέματα για την νεολαία εστιάζει κατά κύριο λόγο στην εκπαίδευση αλλά και στην θέσπιση θεσμών για τους νέους όπως είναι το Παρατηρητήριο για την Επιχειρηματικότητα , τα τοπικά συμβούλια κ.α.

Βέβαια υπάρχουν και άλλες πολιτικές οι οποίες εστιάζουν στην εκπαίδευση. Τέτοιες πολιτικές είναι :

- Νόμοι οι οποίοι αφορούν την διαπολιτισμική εκπαίδευση.
- Νόμοι οι οποίοι έχουν δημιουργηθεί όπως για παράδειγμα το Μητρώο Αρίστων το οποίο είναι για την επιβράβευση μαθητών καθώς και φοιτητών.

Το 2011 εκδόθηκαν αρκετά νομοθετήματα για την νεολαία πάνω στον τομέα της εκπαίδευσης , της εργασίας κ.α.

Τέτοια νομοθετήματα είναι:

- Πραγματοποίηση δράσεων για την προώθηση της νεανικής καινοτομίας.
- Η τεχνολογική, επιστημονική, διαχειριστική και λογιστική υποστήριξη των προγραμμάτων που υλοποιεί η Γ.Γ.Ν.Γ.
- Να πραγματοποιηθούν μελέτες, να αναπτυχθούν δραστηριότητες σε θέματα εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Η δημιουργία καταλλήλων προδιαγραφών για την στέγαση των μαθητών και φοιτητών.

NOMOI ΠΕΡΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. «Νόμος 3966/1.7.2011»

«Συμβάσεις ορισμένου χρόνου νέων από 18-25, για την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας». Σύμφωνα με το άρθρο αυτό ορίζεται μια σύμβαση μεταξύ των νέων και των εργοδοτών για να έχει την δυνατότητα ο νέος απόκτησης εργασιακής εμπειρίας. Η σύμβαση αυτή έχει διάρκεια μέχρι 24 μήνες με αποδοχές μικρότερες των 20%. Οι νέοι που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό ασφαλιζονται στο ΙΚΑ και οι εισφορές για την ασφάλιση αποδίδονται στον εργοδότη.

2. «Νόμος 4024/2011» Για τους νέους έως 30 ετών το αφορολόγητο ποσό ορίζεται στις 9000 ευρώ αντί των 5000 ευρώ που ισχύει για τους υπόλοιπους φορολογημένους.
3. «Νόμος 3842/2010» προωθεί την νεανική επιχειρηματικότητα. Απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος μέχρι 30.000 ευρώ για όσους κάνουν για πρώτη φορά δήλωση έναρξης εργασίας αλλά και για τα επόμενα 2 χρόνια εφόσον ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης δεν έχει ξεπεράσει τα 35 έτη.
4. «Νόμος 4061/2012»

«Διαχείριση και προστασία ακινήτων Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων». Το άρθρο αυτό προέβλεπε με μια αίτηση που μπορούσε να δοθεί γη σε ανέργους, νέους αγρότες αλλά και πτυχιούχους Γεωργικής Σχολής (Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι). Για την γη αυτή η νέοι έπρεπε να πληρώνουν 5ευρώ το στρέμμα και μπορούσαν να πάρουν μέχρι 100 στρέμματα.

ΝΟΜΟΙ ΠΕΡΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1. «Νόμος 4009/2011»

«Δομή, λειτουργία διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανώτατων εκπαιδευτικών προγραμμάτων». Ο νόμος αυτός στην ουσία χωρίζει την τριτοβάθμια εκπαίδευση σε 2 τομείς που έχουν παράλληλη πορεία. Το ένα είναι ο Πανεπιστημιακός τομέας ο οποίος περιλαμβάνει Πανεπιστήμια, Πολυτεχνία και την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών. Ο άλλος τομέας είναι ο Τεχνολογικός ο οποίος περιλαμβάνει Α.Τ.Ε.Ι, Α.Σ.Π.Α.Ι.Τ.Ε και Α.Ε.Ι.

2. «Νόμος 4027/2011».

Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό. Η νομοθεσία αυτή ασχολείται με την διευθέτηση ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό. Επίσης ορίζει και την οικονομική ενίσχυση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στο εξωτερικό.

3. «Νόμος 59/29.03.2011»

«Έγκριση του Μνημονίου Συνεργασίας στον τομέα της παιδείας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας κα της Κυπριακής Δημοκρατίας 2011-2016». Δηλαδή συνεργασία μεταξύ Πανεπιστημιακών ιδρυμάτων για την πραγματοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων, συμμετοχή σε συνέδρια, ανταλλαγή καθηγητών, ερευνητών και φοιτητών, πληροφοριών, συγγραμμάτων και εκπαιδευτικού υλικού. Στον νόμο αυτό συμπεριλαμβάνεται και η χορήγηση υποτροφιών σε μόνιμους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για μεταπτυχιακό στην Κύπρο. Τέλος , συμπεριλαμβάνεται και η αναγνώριση των τίτλων σπουδών και στις 2 χώρες. Αυτός ο νόμος ισχύει και για άλλες χώρες που έχουν κάνει την ίδια συμφωνία με την Ελλάδα. (Εθνική Έκθεση Νεολαίας, 2012)

Σύμφωνα με την Εθνική Έκθεση Νεολαίας(2012) η Νεολαία ανάλογα σε ποιον τομέα αναφερόμαστε έχει κάθε φορά κάποιον οργανισμό για να την υποστηρίξει. Η Νεολαία της Ελλάδας εκπροσωπείται από τους εξής:

- Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (Γ.Γ.Ν.Γ)
- Εθνικό Συμβούλιο Νεολαίας (Ε.Σ.Ν)
- Φοιτητικοί / Σπουδαστικοί Σύλλογοι
- Πολιτικές Νεολαίες
- Μαθητικά Συμβούλια
- Βουλή των Εφήβων.
- Τοπικά Συμβούλια Νέων.
- Μη κυβερνητικές Οργανώσεις Νεολαίας
- Νεολαία Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού
- Άτυπες Ομάδες Νέων.
- Διαδικτυακές οργανώσεις

Συμπερασματικά, και σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή(2012)στην Νεολαία πρέπει να παρέχεται από κάθε κράτος υποστήριξη με το τέλος των σπουδών τους. Θεωρείται ότι πρέπει να υπάρχει άμεση παρέμβαση από το κράτος μέσω του συνεχούς προσανατολισμού των νέων. Επιπλέον, πρέπει το κράτος να λάβει υπόψιν τις ανάγκες τους ανάλογα με την οικονομική τους κατάσταση. Ακόμα, μπορεί να αξιοποιήσει προγράμματα είτε δικά τους είτε τις Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση και την βελτίωση της κατάστασης τους. Τέλος για την ένταξη των νέων στην κοινωνία κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ενδιαφερόμενης χώρας για την δημιουργία ευκαιριών καθώς και προγραμμάτων για τους νέους.

2.5.ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χαρακτηρίζεται ως «κοινή αγορά» καθώς υπάρχει και ανταλλαγή προϊόντων. Φυσικά η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πολλά παραπάνω από την ανταλλαγή προϊόντων. Το σημαντικό της ένωσης είναι οι οικονομικοί και πολιτικοί λόγοι. Θεωρείται μια από τις ισχυρότερες συνεργασίες στον κόσμο όσον αφορά την ανταλλαγή προϊόντων(προμηθεύει παραπάνω από 20% της παγκόσμιας εξαγωγής).

Η Ευρωπαϊκή κοινότητα αποτελείται από 3 βασικούς θεσμούς:

- 1) Το συμβούλιο των υπουργών, εγκρίνει την θεσμοθέτηση των νόμων.
- 2) Την Κομισιόν, νομιμοποιεί τους νόμους.
- 3) Ευρωπαϊκή Βουλή η οποία ασχολείται με τα οικονομικά και κοινωνικά θέματα(Youth Policy,2012).

Υπήρξε μια καθυστέρηση της Ε.Ε στο να εστιάσει στις ανάγκες των νέων και να οδηγηθεί μόλις το 1989 στην ένταξη των νέων. Αυτό είχε αποτύχει καθώς η διεύθυνση στις Βρυξέλλες αγνοούσε παντελώς τις ανάγκες τους. Ωστόσο μέχρι και σήμερα οι στόχοι αλλά και τα όρια των ευρωπαϊκών προγραμμάτων δεν είναι τελείως ξεκάθαρα(Youth Policy,2012).

Παράδειγμα σε αυτό αποτελεί ότι υπάρχει ανάπτυξη μόνο σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Γίνεται δηλαδή προσαρμογή στην εξάσκηση για εργασία, οδηγούνται σύμφωνα με την ανάπτυξη στην τεχνολογία, αφήνοντας απέξω την βιομηχανική βάση και την αγροτική. Προωθείτε η ικανότητα ανταγωνιστικότητας στην αγορά εργασίας.

Βέβαια δεν είναι μόνο η τεχνολογία που προωθείται. Η Κομισιόν έχει βοηθήσει πάρα πολύ στην ανάπτυξη των τεχνών αλλά και του αθλητισμού. Επίσης, η ανταλλαγή νέων ανθρώπων σε μεγάλη ποικιλία θεμάτων, από εκπαίδευση σε εργασία μέχρι και γνωριμία με καινούριες κουλτούρες (Youth Policy, 2012).

Στο παρελθόν η ευρωπαϊκή κοινότητα δεν έλαβε δραστικά ή με στόχο πολιτικές για τους νέους και οι προτάσεις που υπήρξαν δεν είχαν ξεκάθαρο σκοπό. Κάποιοι αντιμετώπιζαν τους νέους ως μια προβληματική ομάδα είτε τους θεωρούσαν ένα κομμάτι ενός προβλήματος. Η κύρια πολιτική που ακολούθησε η Ε.Ε όσον αφορά αυτήν την ομάδα ήταν η εκπαίδευση. Συγκεκριμένα την δεκαετία του '80 η εργασία ταυτίζονταν με την εκπαίδευση. Επιπλέον πραγματοποιήθηκαν προγράμματα που χρηματοδοτήθηκαν από την Ε.Ε και είχαν στόχο την υποστήριξη των νέων με ειδικές ανάγκες (Youth Policy, 2012).

Η Ε.Ε ένωσε έναν νόμο που ονομαζόταν DG5 (DirectorateGenerals). Αυτός ο νόμος ήταν υπεύθυνος για τα προγράμματα για τους νέους, δηλαδή εκπαίδευση, πρακτική και νέοι. Σκοπός ήταν η δημιουργία μιας νεολαίας που μπορεί:

- Να εκτελεί παραγωγική δουλειά.
- Να αυξήσει το βιοτικό επίπεδο ζωής.
- Να έχει μορφωμένους νέους που μπορούν να συναγωνιστούν τους νέους όλων των Ηπείρων.

Ακόμα για την ολοκληρωμένη εκπαίδευση τους η Ε.Ε δημιούργησε ένα πρόγραμμα ανταλλαγής φοιτητών. Αυτός ο νόμος προωθεί τους νέους να δημιουργήσουν και εν συνεχεία να αναγνωρίσουν την ταυτότητα τους. Βέβαια αυτό βοηθάει τους νέους να μην φοβούνται τα ρίσκα αλλά και στο να δοκιμάσουν καινούρια πράγματα (Youth Policy, 2012).

Την δεκαετία του '70 η Ε.Ε αντιμετώπιζε το πρόβλημα συσχέτισης της εκπαίδευσης με τις θέσεις της εργασίας. Πολλές χώρες αντιμετώπιζαν πολλά προβλήματα μέχρι να βρουν την επίλυση σε αυτό το θέμα ενώ άλλες χώρες το έλυσαν με την ανάπτυξη της βιομηχανίας. Για τους λόγους αυτούς η Ε.Ε δημιούργησε προγράμματα για την μετάβαση από την εκπαίδευση στην εργασία. Τα προγράμματα αυτά περιλάμβαναν την προετοιμασία των νέων 14-18 ετών για την εισαγωγή στον εργασιακό χώρο. Εφαρμόστηκαν μόνο σε λίγες περιοχές και εστίαζαν στις περιοχές με τις περισσότερες μειονότητες. Οι υπεύθυνοι των προγραμμάτων είχαν ως στόχο την ένταξη των νέων για την επίτευξη καλύτερης συνεργασίας μεταξύ εκπαίδευσης, κοινωνικής υπηρεσίας, βιοτεχνία και τομέα ανθρώπινου δυναμικού.

Αξίζει να σημειωθεί ότι για τα προγράμματα υπήρξε μια εκτενής αξιολόγηση. Δημιουργήθηκαν επίσης πολλά σεμινάρια τα οποία είχαν ως παράδειγμα πολιτικές καθώς και τις αποφάσεις πάνω στην εργασία και πως αυτό επηρέασε την ζωή τους. Βέβαια επήλθαν

κάποιες αλλαγές με τον χρόνο καθώς παρατηρήθηκαν αλλαγές στην βιομηχανία αλλά και στις ανάγκες των νέων. Μια σημαντική αλλαγή ήταν ότι αυξήθηκε το όριο ηλικίας αποφοίτησης από τα σχολεία. Αυτό ήταν ένα μεγάλο για το πρόγραμμα για να αποφευχθούν τυχών λάθη που θα επηρέαζαν την ζωή τους. Αλλά βοήθησαν κυρίως στην βελτίωση της εκπαίδευσης και της εξάσκησης. Παρά τις δυσκολίες και την πολυπλοκότητα του προγράμματος, αυτό αποδείχθηκε εφικτό και αποτελεσματικό.

Τέλος, η κοινωνία προσφέρει στους νέους την δυνατότητα να αναπτύξουν τις ικανότητες τους με την μερική απασχόληση, την συνεργασία με εταιρείες αλλά και με την δυνατότητα απόκτησης της δικής τους επιχείρησης. Όλα τα παραπάνω βοηθάνε την νεολαία να αποκτήσει εμπειρία αλλά και αυτοπεποίθηση να μπορέσει να ανταποκριθεί στις ανάγκες αλλά και τις αλλαγές που επέρχονται στην αγορά εργασίας. (YouthPolicy, 1990)

2.6 ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ “YOUTHWORK” (ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΝΕΟΥΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ)

Η εγκαθίδρυση της YouthWork μπορεί να εντοπιστεί ιστορικά στα κινήματα της μεσαίας τάξης της Βικτωριανής εποχής (France&Wiles, 1997). Σύμφωνα με άλλους μελετητές, οι απαρχές της YouthWork μπορούν να τοποθετηθούν στα πρώτα “βελτιωτικά κινήματα” της μεσαίας και μορφωμένης τάξης των τελευταίων ετών του 19^{ου} αιώνα (Smith, 1998). Πολλές από αυτές τις βελτιώσεις συνδέονταν με τα ευαγγελικά κινήματα ή τις προσπάθειες της εβραϊκής κοινότητας να αναβαθμίσει την εργατική τάξη. Τότε, παρουσιάζεται μια σημαντική αύξηση των συλλόγων για νέους καθώς και των δραστηριοτήτων που αφορούν νέους από διάφορες κοινωνικές τάξεις. Αυτές οι κινήσεις προς τη νεολαία αποτελούν μέρος μιας γενικότερης προσπάθειας βελτίωσης της σωματικής υγείας και ηθικής της εργατικής τάξης. Πολλές, μάλιστα, από τις δραστηριότητες που αφορούν νέους, συνδέουν την διασκέδαση με ηθικά μαθήματα και προτάσεις για μια πιο υγιεινή ζωή.

Η YouthWork θεωρείται ως μια σημαντική δράση διαμόρφωσης του χαρακτήρα των νέων της εργατικής τάξης. Αυτή η θεώρηση συνέχισε να κυριαρχεί στην ιστορία της YouthWork και βοήθησε στην καθιέρωση ενός status quo το οποίο μετέφερε τις αξίες της μεσαίας τάξης στους νέους της εργατικής τάξης (Butters&Newel, 1978). Η βασική αρχή της YouthWork την εποχή εκείνη συνοψιζόταν στην δημιουργία χαρακτήρα για τους νέους – σε συνδυασμό με την εκπαίδευση – ώστε να γίνουν ώριμοι πολίτες με στόχο να αναλάβουν και να διευθύνουν τις υπηρεσίες και τα ιδρύματα της χώρας ομαλά και με ανθρώπινο πρόσωπο. Η ενσωμάτωση

της YouthWork στο δημόσιο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας έγινε αργότερα, κατά τη διάρκεια του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου. Από τότε, η YouthWork διαδραμάτισε καίριο ρόλο στην κοινωνική ένταξη των νέων.

Όπως αναφέρει ο Eric Hobsbawm (1994), στα τέλη της δεκαετίας του '50 και στις αρχές του '60, “ανακαλύφθηκε” η ύπαρξη των εφήβων ως ξεχωριστής κι αυτόνομης κοινωνικής ομάδας. Ένας μεγάλος αριθμός νέων ανθρώπων ωφελήθηκε από τις εκπαιδευτικές κι επαγγελματικές ευκαιρίες που παρέχονταν, αποκτώντας μεγαλύτερη αυτονομία, τόσο ως σκεπτόμενοι πολίτες όσο και ως καταναλωτές. Η πιο χειροπιαστή απόδειξη του τελευταίου αποτελεί ο ριζοσπαστισμός της δεκαετίας του '60. Ιδιαίτερα οι έφηβοι αποτέλεσαν την κοινωνική ομάδα που ωφελήθηκε περισσότερο από την μεταπολεμική οικονομική ανάκαμψη (Abrams, 1961). Η σίγουρη κι εγγυημένη απασχόληση αλλά και οι αυξανόμενοι μισθοί δημιούργησαν τον οικονομικά εύρωστο νέο, ο οποίος, πλέον, κατείχε μεγαλύτερη καταναλωτική δύναμη σε σχέση με το παρελθόν. Αυτό, με τη σειρά του, κατέστησε εφικτή τη δημιουργία μιας αγοράς για τους νέους που δεν έκανε διακρίσεις ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές τάξεις. Για πρώτη φορά, οι υφιστάμενες δομές εξουσίας υποτιμήθηκαν και παρακάμφθηκαν. Παράλληλα, οι αυξανόμενοι αριθμοί σπουδαστών, διαμόρφωσαν μια νέα κουλτούρα διανοητικής και ιδεολογικής αυτονομίας που σιγά σιγά τους απομάκρυνε από τις παραδοσιακές αρχές της οικογένειας. Σε αυτό το πλαίσιο η YouthWork ανέπτυξε μια συλλογή πρακτικών που είναι σε ισχύ ακόμα και σήμερα. Στο κέντρο των αλλαγών υπήρξε η αναφορά Albemarle (1960). Αυτή έθεσε τις βάσεις για την καθιέρωση της σύγχρονης YouthWork.

Η επιτροπή Albemarle απέρριψε την προσέγγιση ότι η YouthWork θα έπρεπε να έχει ρόλο διαμόρφωσης χαρακτήρα για τους νέους (Davies, 1986) υποστηρίζοντας ότι μια τέτοια πρακτική ήταν εκτός τόπου και χρόνου και δεν ανταποκρινόταν στις ανάγκες των νέων στη σύγχρονη εποχή. Οι λέξεις “υπηρεσία”, “αφοσίωση”, “ηγεσία”, “διαμόρφωση χαρακτήρα” δεν φαίνεται να σχετίζονται με την θέση και προσέγγιση των νέων στην κοινωνία αλλά θυμίζουν τις ανιαρές στιγμές των σχολικών ομιλιών και των ηθικοπλαστικών κηρυγμάτων (AlbemarleReport, 1960). Η επιτροπή υπέδειξε ότι η κοινωνική εργασία στο πλαίσιο της YouthWork θα έπρεπε να προσελκύσει περισσότερους νέους ανθρώπους και να αναθεωρήσει πολλές από τις κυρίαρχες μέχρι τότε πρακτικές της.

Συνέπεια της εφαρμογής των συμπερασμάτων της αναφοράς Albemarle ήταν η ουσιαστική επένδυση σε υπηρεσίες, εγκαταστάσεις και προσωπικό για την YouthWork ώστε αφενός να προσεγγίσει περισσότερους νέους (1 στους 3 νέους απευθυνόταν στην YouthWork μέχρι τότε) ανταγωνιζόμενη τα ολοένα και περισσότερα κέντρα διασκέδασης κι αφετέρου να δώσει τη δυνατότητα στους κοινωνικούς λειτουργούς να έρθουν πιο κοντά στις απόψεις και τα πιστεύω της νεολαίας ώστε να ανταποκρίνονται περισσότερο στις ανάγκες των νέων. Έτσι, όχι μόνο τα κέντρα της YouthWork εκμοντερνίστηκαν κι ανακαινίστηκαν αλλά και το είδος των

υπηρεσιών – δράσεων που αυτά πρόσφεραν στους νέους άλλαξε. Ο βασικός στόχος ήταν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των νέων ανθρώπων που εγκαταλείπουν το σχολείο, ζουν μοναχικά ή έχουν αποξενωθεί από το περιβάλλον τους. Να βοηθήσει όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους να βρουν τον δρόμο τους τόσο σε προσωπικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο μέσω στοχευμένων δράσεων (Davies, 1986). Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, η επιτροπή Albemarle δεν ενδιαφέρεται αποκλειστικά για την πολιτισμική προσαρμογή των πολλών (Butters&Newell, 1978) αλλά μεριμνά και για τους νέους αυτούς που νιώθουν αποξενωμένοι ή αποκλεισμένοι από μια ολοένα και περισσότερο εύπορη κοινωνία.

Εκείνη την εποχή η ανεργία δεν ήταν, ακόμα, ένα ουσιαστικό πρόβλημα, αλλά υπήρχε αυξανόμενος προβληματισμός για τους νέους ανθρώπους που είχαν μικρή επαφή με τις κοινωνικές υπηρεσίες της YouthWork. Για να αντιμετωπίσει αυτό το θέμα η επιτροπή Albemarle υπέδειξε την ανάπτυξη νέων μεθόδων εργασίας με τους νέους, ιδιαίτερα εκείνους στο περιθώριο της κοινωνίας ή αυτούς που έτειναν να αποκτήσουν αντικοινωνικές συμπεριφορές. Ως συνέπεια, η υιοθεσία πρακτικών όπως π.χ. της «αποκεντρωμένης» εργασίας, εργασίας σε φυσικό περιβάλλον εκτός του επίσημου χώρου παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, καθιερώθηκε και συστηματοποιήθηκε. Η αναφορά Albemarle όχι μόνο συνέστησε στις κοινωνικές υπηρεσίες την παροχή βοήθειας στους νέους ώστε αυτοί να μπορέσουν να προσαρμοστούν στις νέες κοινωνικές νόρμες αλλά τις προέτρεψε να εστιάζουν περισσότερο στις κοινωνικές ανάγκες των νέων ανθρώπων παρά στις ανάγκες τους για διεύρυνση των δεξιοτήτων ή των γνώσεών τους (Davies, 1986). Το αποτέλεσμα ήταν η καθιέρωση της “κοινωνικής εκπαίδευσης”. Αν και ο όρος πάντα ήταν αμφιλεγόμενος (Butters&Newall, 1978, Davies, 1986 &Smith, 1988), η σύγχρονη κοινωνική εργασία τον θεωρεί βασικό όσον αφορά στη διαμόρφωση των προγραμμάτων της (Smith, 1988). Η κοινωνική εκπαίδευση είναι μια προέκταση της προσχολικής εκπαίδευσης, ενθαρρύνοντας τον αυτο-προσδιορισμό μέσω της κοινωνικής εργασίας, θέτοντας το νέο στο κέντρο των δράσεών της. Η κοινωνική εκπαίδευση μπορεί να θεωρηθεί ως μια μαθησιακή διαδικασία που λαμβάνει χώρα σε άτυπα περιβάλλοντα και έχει στόχο την διαμόρφωση μιας εσωτερικής συνειδητότητας όπως η ωριμότητα (Smith, 1988). Η κοινωνική εργασία, πια, δεν αφορά στην διαμόρφωση του χαρακτήρα του νέου αλλά στην παροχή εκείνων των υπηρεσιών που θα βοηθήσουν το νέο να φτάσει σε ένα τέτοιο σημείο εσωτερικής συνειδητότητας ώστε να μπορέσει μόνος του να διαμορφώσει την προσαρμογή του στο κοινωνικό σύνολο. Η κοινωνική εργασία έχει στόχο την διεύρυνση του πεδίου δράσης της ώστε όσο το δυνατόν περισσότεροι νέοι άνθρωποι να μπορούν να επωφελούνται από τις υπηρεσίες της. Η κοινωνική εκπαίδευση, ως εκ τούτου, έχει σαφείς δεσμούς με το κοινωνικό δημοκρατικό ιδεώδες που ενθαρρύνει την επέκταση της κοινωνικής και πολιτικής ένταξης των πολιτών. Η

κοινωνική εκπαίδευση έχει στόχο την ανάπτυξη των νέων ως άτομα ώστε να εξασφαλίζει τη συμμετοχή τους στη νέα, πιο ενταξιακή πολιτικο-κοινωνική διαδικασία.

Είναι αναμφισβήτητο ότι οποιαδήποτε κοινωνική πολιτική θα πρέπει να δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην έννοια της κοινωνικής ένταξης, ώστε οι άνθρωποι όλων των ηλικιών να έχουν ίσες ευκαιρίες να συμμετέχουν σε κάθε πτυχή της ζωής. Οι κοινωνικοί λειτουργοί, οπλισμένοι με τις αρχές της ενδυνάμωσης και της αυτοδιάθεσης, είναι κατάλληλα καταρτισμένοι ώστε να προωθήσουν στρατηγικές χωρίς αποκλεισμούς για όλους κάτι που διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση και μελλοντική πορεία ενός νέου ανθρώπου. Ο απώτερος στόχος θα πρέπει να είναι η παροχή υπηρεσιών ιδιαίτερα στους ανθρώπους σε μη ασφαλές περιβάλλοντα, ώστε να μπορούν να ζήσουν είτε σε κοινωνικά παρεχόμενη είτε σε ανεξάρτητη κατοικία, να έχουν ουσιαστικές θέσεις εργασίας και να τους δίνεται η δυνατότητα παρακολούθησης μαθημάτων στις αντίστοιχες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Παράλληλα, μέσα στην ποικιλόμορφη κοινότητα των πολιτών, να μπορούν όλοι ανεξαιρέτως οι άνθρωποι να αναπτύσσουν φιλίες και να δραστηριοποιούνται κοινωνικά, εκφράζοντας τον εαυτό τους και διοχετεύοντας την δημιουργικότητά τους. Αναγνωρίζοντας, παράλληλα, ότι οι στόχοι αυτοί μπορούν να επιτευχθούν με στοχευμένα, καλά σχεδιασμένα και κοινωνικώς διευρυμένα προγράμματα, η προώθηση της κοινωνικής ένταξης μπορεί να γίνει πραγματικότητα. Ωστόσο, αυτή η προσέγγιση δεν είναι μια εύκολη επιλογή, διότι απαιτεί περισσότερο χρόνο και δημιουργικότητα η συμπερίληψη ανθρώπων απ' όλες τις πτυχές της κοινωνίας με τρόπο ώστε να διευκολυνθεί κι ενθαρρυνθεί τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες που βασίζονται στην κοινότητα από ό,τι η παραπομπή τους σε περιοριστικά προγράμματα κοινωνικών επιδομάτων – παροχών.

Τέλος, μπορεί να υποστηριχθεί ότι προκειμένου οι νέοι άνθρωποι και ιδιαίτερα αυτοί που κινδυνεύουν με κοινωνικό αποκλεισμό ή ήδη βρίσκονται στο κοινωνικό περιθώριο, να έχουν παρόμοιες ευκαιρίες με εκείνες των υπολοίπων, η διεπιστημονική ομάδα που θα αναλάβει την κατάρτιση προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης θα πρέπει να περιλαμβάνει ειδικά καταρτισμένη ομάδα κοινωνικών λειτουργών. Χωρίς μια τέτοια πρόνοια, οι κοινωνικές ανάγκες των νέων ανθρώπων είναι πιθανό να παραμείνουν σε μεγάλο βαθμό ανικανοποίητες και ως εκ τούτου να σημειωθεί αύξηση της πιθανότητας περαιτέρω κοινωνικού αποκλεισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, η κοινωνική ένταξη αποτελεί ένα αναπόσπαστο μέρος των συστάσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Λισσαβόνα το 2000, καθώς και οι πρώτες ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση του 2007, προωθούν ιδέες ενεργοποίησης των κρατών μελών ως ουσιαστικά κράτη πρόνοιας. Το 2008 παρουσιάστηκε η ευρωπαϊκή στρατηγική της ενεργού ένταξης σύμφωνα με την οποία τα κράτη – μέλη θα πρέπει να υλοποιήσουν δράσεις για την ένταξη ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση βασίζεται στους παρακάτω τρεις άξονες:

1. επαρκή εισοδηματική στήριξη
2. αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς
3. πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες

Με τον όρο “επαρκή εισοδηματική στήριξη” η Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρεται στην παροχή των πόρων που απαιτούνται για μια αξιοπρεπή διαβίωση. Η “αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς” αφορά στις πολιτικές και τα μέτρα που έχουν ως στόχο την διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας ή την διεύρυνση του χρόνου παραμονής σ' αυτή. Αφορά μέτρα όπως η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας, των προσφερόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων ή των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης όπως επίσης και προσαρμοσμένα, εξατομικευμένα κι ευέλικτα προγράμματα συμβουλευτικής και προσανατολισμού. Η “πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες” αναφέρεται στις βασικές εκείνες υπηρεσίες που υποστηρίζουν ή έχουν τη δυνατότητα να προωθήσουν την κοινωνική ένταξη και συμμετοχή. Αφορά υπηρεσίες όπως η κοινωνική εργασία, υπηρεσίες εύρεσης κατοικίας, οι κοινωνικές εστίες, υπηρεσίες φροντίδας καθώς και η υγεία. Σύμφωνα με την Κομμισιόν, η κοινωνική εργασία και οι συναφείς υπηρεσίες, αποτελούν τους βασικούς πυλώνες της ευρωπαϊκής κοινωνίας και οικονομίας. Λειτουργούν είτε αποτρεπτικά είτε επουλωτικά στους κοινωνικούς τριγμούς ενώ μπορούν να προωθήσουν την κοινωνική συνοχή διαφυλάσσοντας,

ταυτόχρονα, τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σύμφωνα με την Κομμισιόν, οι κοινωνικές υπηρεσίες θα πρέπει να αποτελούν το μοχλό μέσω του οποίου θα επιτευχθεί αφενός μια ενταξιακή κοινωνική πολιτική μέσω της ελαχιστοποίησης του κοινωνικού αποκλεισμού κι αφετέρου θα ενισχυθεί η απασχολησιμότητα και η ένταξη στην αγορά εργασίας. Αυτές οι δύο όψεις της ένταξης, η κοινωνική και η οικονομική, αλληλο-υποστηρίζονται κι αλληλο-εξαρτώνται οδηγώντας σε ένα αποτέλεσμα από κοινού με την προϋπόθεση ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες που τις υποστηρίζουν είναι υψηλού επιπέδου, εύκολα προσβάσιμες από τη μεγάλη μερίδα του πληθυσμού μιας χώρας κι ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες των κοινωνιών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της πολυ-πολιτισμικότητας (SOLIDAR, 2012).

Η έννοια της κοινωνικής ένταξης δεν είναι κάτι καινούριο, αλλά έχει, τελευταία, αναχθεί σε σημείο ύψιστης προτεραιότητας για τις πολιτικές της ΕΕ. Αν και δεν υπάρχει κάποιος αυστηρός ορισμός του όρου “κοινωνική ένταξη” εντούτοις αποτελεί άρρηκτα συνδεδεμένο κομμάτι των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, συστάσεων ή ερευνητικών έργων. Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, η κοινωνική ένταξη θα πρέπει να γίνεται αντιληπτή ως η διαδικασία σύμφωνα με την οποία γίνονται προσπάθειες διαφύλαξης και διασφάλισης ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξάρτητα από το υπόβαθρό τους, ώστε να καταφέρουν να πετύχουν το καλύτερο που μπορούν στη ζωή. Η ένταξη είναι μια πολυ-παραγοντική και πολυδιάστατη διαδικασία που στόχο έχει να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ώστε κάθε μέλος της κοινωνίας να μπορεί να συμμετέχει χωρίς περιορισμούς σε όλες τις εκφάνσεις κι εκφράσεις της ζωής συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών, πολιτισμικών δραστηριοτήτων αλλά και αυτών που αφορούν στις λήψεις αποφάσεων είτε μιας ομάδας είτε του κοινωνικού συνόλου (DESA, 2009).

Η κοινωνική ένταξη είναι άμεσα συνυφασμένη με τον κοινωνικό αποκλεισμό και την φτώχεια. Αν και πολλές φορές παρουσιάζεται η τάση να εστιάζει κανείς στην φτώχεια ως βασικό παράγοντα αποκλεισμού ή κοινωνικής ένταξης, η τελευταία θα πρέπει να αναγνωρίζεται ότι αφορά περισσότερους παράγοντες από την οικονομική πενία. Εάν η φτώχεια ιδωθεί υπό το διευρυμένο πρίσμα της στέρησης, τότε η καταπολέμησή της θα μπορούσε να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο όχι μόνο στην βελτίωση της ποιότητας ζωής πληθυσμιακών ομάδων αλλά και στην ανάπτυξη μεθόδων και διαδικασιών που θα ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή και θα διευρύνουν την συμμετοχικότητα προωθώντας περαιτέρω την οικονομική – κοινωνική ανάπτυξη (Bynner, 2003).

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι η ανάπτυξη και η ευημερία που κάποια Ευρωπαϊκά κράτη μπορεί να βιώνουν, δεν έχει φτάσει παντού. Ακόμα και στις ίδιες τις οικονομικά εύρωστες χώρες, μέρη του πληθυσμού τους, δεν αντιλαμβάνονται την αναπτυσσόμενη κι ευημερούσα συγκυρία ενώ το χάσμα ανάμεσα στους κερδισμένους και στους μη, διευρύνεται. Η ανεργία

στην Ευρώπη, ένας βασικός παράγοντας φτωχοποίησης και περιθωριοποίησης, στα μέσα της δεκαετίας του '90 έφτασε το 11% (Henderson, 1997) ενώ το 2013 ξαναβρέθηκε στα ίδια επίπεδα (10,9%) με 26,4 εκατομμύρια ανθρώπους να είναι χωρίς εργασία (Eurostat, 2016). Όλες οι πολιτικές που θέλουν να είναι αποτελεσματικές απέναντι στην αυξανόμενη ανεργία, ανισότητα και φτώχεια θα πρέπει να βασιστούν σε μια διευρυμένη θεώρηση της φτώχειας και των αιτιών της (King, 1999). Παράλληλα, οι προσπάθειες καταπολέμησης της ανεργίας ως δράσεις προώθησης της κοινωνικής ένταξης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους και τους ανθρώπους που δεν ανήκουν στην αγορά εργασίας, οι οποίοι αποτελούν σημαντικό μέρος του πληθυσμού της Ευρώπης (Chanap, 1998a). Η πιο ουσιαστική μέθοδος προώθησης της κοινωνικής ένταξης βρίσκεται στην ανάπτυξη δυναμικών κοινωνικών πολιτικών που θα διευρύνουν και θα διαπλάτνουν την πρόσβαση στις οικονομικά αποδίδουσες δραστηριότητες. Τέτοιες πολιτικές μπορούν να ανταποκρίνονται διορθωτικά σε εκπαιδευτικές ελλείψεις τόσο για τους νέους όσο και για τους μεγαλύτερους αλλά και όσους δυσκολεύονται να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας λόγω μιας πιθανής μακροχρόνιας ανεργίας, ελλειπών προσόντων, προβλημάτων υγείας ή ειδικών αναγκών. Εφοδιάζοντας τους ανθρώπους με τα απαραίτητα προσόντα ώστε να διαφύγουν την παγίδα της φτώχειας και την εξάρτησή τους από κοινωνικά επιδόματα, μειώνει τις πιθανότητες κοινωνικού αποκλεισμού με ουσιαστικά κοινωνικά οφέλη (Noya&Clarence, 2008). Ιδιαίτερα για τους νέους, των οποίων οι ανεργία φτάνει σε επίπεδα σχεδόν διπλάσια αυτών του γενικού πληθυσμού (Eurostat, 2016), η κοινωνική ένταξη αποτελεί μια ουσιαστική κι απαραίτητη κοινωνική πολιτική.

Ο ρόλος της κοινωνικής εργασίας

Η διεθνής ομοσπονδία κοινωνικών λειτουργών (IFSW) στο γενικό συνέδριό της το 2000 στο Μόντρεαλ, αναθεώρησε τον αρχικό ορισμό του 1982 της κοινωνικής εργασίας (IFSW, 2002a). Σύμφωνα με το νέο ορισμό “η Κοινωνική Εργασία είναι ένα εφαρμοσμένο επάγγελμα αλλά και ακαδημαϊκό πεδίο που προωθεί την κοινωνική αλλαγή και ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την ενδυνάμωση και απελευθέρωση των ανθρώπων. Οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της συλλογικής ευθύνης και του σεβασμού της διαφορετικότητας είναι κεντρικές στην κοινωνική εργασία, η οποία θεμελιώνεται από τις θεωρίες των κοινωνικών επιστημών, των ανθρωπιστικών επιστημών και την υπάρχουσα γνώση και συνδέει ανθρώπους και δομές για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της ζωής αλλά και να ενισχύσει την ευημερία τους” (IFSW, 2002b).

Η παγκοσμιοποίηση τα τελευταία 25 χρόνια έχει συνεισφέρει ριζικά στην διαμόρφωση του παραπάνω ορισμού καθώς και των πρακτικών εκείνων που η κοινωνική εργασία εφαρμόζει κι αναπτύσσει (Ellwood, 2001). Η παγκοσμιοποίηση είναι μια πολυδιάστατη έννοια η οποία

είναι, συνήθως, συνυφασμένη με τις οικονομικές πρακτικές και τάσεις των τελευταίων ετών. Σύμφωνα με τον Midgley, η παγκοσμιοποίηση είναι η διαδικασία κοινωνικής ενσωμάτωσης διαφορετικών ανθρώπων, οικονομιών, πολιτισμών και πολιτικών που αποτελούν αντικείμενο συνεχών διεθνών επιρροών (Midgley, 1997a). Η οικονομία είναι μια διάσταση της παγκοσμιοποίησης όπως είναι και τα κοινωνικά, δημογραφικά, πολιτικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά των λαών. Μέσα σε αυτό το πολύπλοκο και πολυ-παραγοντικό πλαίσιο, η κοινωνική εργασία μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο. Πρωταρχικά, θα πρέπει να εστιάσει στην κοινωνική ανάπτυξη (Bose, 1992) με την ενσωμάτωση της κοινωνικής στην οικονομική πολιτική κι αντίστροφα. Η κοινωνική εργασία θα πρέπει να διορθώνει ή να συμπληρώνει την οικονομική ανάπτυξη, προσπαθώντας να εντοπίσει και να φέρει στο φως τις ανθρώπινες δυνατότητες ώστε οι τελευταίες να μπορέσουν να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη (Midgley, 2000a). Οι κοινωνικοί λειτουργοί εργάζονται σε μια ιδιαίτερα δύσκολη συγκυρία. Πρέπει να μπορούν αφενός ν' αναγνωρίσουν τις δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης σε οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό επίπεδο κι αφετέρου να λειτουργήσουν σε διεθνές επίπεδο με συνεργασίες πέρα των φυσικών γεωγραφικών ορίων της χώρας δράσης τους. Η κοινωνική εργασία δεν αφορά, πλέον, μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, οικεία στον κοινωνικό λειτουργό. Η κοινωνική εργασία αφορά ένα διευρυμένο σύνολο ανθρώπων, μεταναστών, προσφύγων, θυμάτων πολέμου, πείνας, τρομοκρατίας ή φυσικών καταστροφών όλων των πολιτισμικών – κοινωνικών υποβάθρων, ενώ οι δράσεις της έχουν αντίκτυπο στη διαμόρφωση των κοινωνιών σε διεθνές επίπεδο. Όσο οι κοινωνίες συσχετίζονται και αλληλο-συνδέονται μέσω της παγκοσμιοποίησης, τόσο ο ρόλος της κοινωνικής εργασίας γίνεται ολοένα και περισσότερο διεθνής.

Η κοινωνική εργασία έχει κατεξοχήν στόχο την κοινωνική συνοχή και την αποτροπή του κοινωνικού αποκλεισμού. Ένας παράγοντας που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανθρώπινη πορεία μέσα στην κοινωνία είναι η ηλικία. Κάθε άνθρωπος, σε κάθε ηλικιακό στάδιο της ζωής του, αποκτά και χρησιμοποιεί διαφορετικές βιολογικές και διανοητικές δεξιότητες. Σε κάθε στάδιο, εκτελεί διαφορετικές εργασίες και επωμίζεται διαφορετικούς ρόλους σε σχέση με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας. Στην διαδικασία της γήρανσης υπεισέρχονται κοινωνικά χαρακτηριστικά που την καθιστούν εξαρτώμενη από το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο λαμβάνει χώρα (Eisenstadt, 1956). Παράλληλα, σε κάθε ηλικία, η ίδια η κοινωνία προσδίδει διαφορετικούς ρόλους και διαφορετικές προσδοκίες ενώ αποτελεί, γι' αυτήν, έναν βασικό παράγοντα κοινωνικής συμπεριφοράς και συμμετοχής.

Στις σύγχρονες κοινωνίες υπάρχει μια ασυμμετρία στην κατανομή της εξουσίας ανάμεσα στις ηλικιακές ομάδες. Οι γηραιότεροι τείνουν να διαθέτουν περισσότερες εξουσίες από τους νεότερους. Αυτή η ασυμμετρία δομεί τη βάση της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στους νέους και στους μεγαλύτερους μια που από νωρίς είχε αναγνωριστεί η συμβολή π.χ. της αγοράς

εργασίας στην πειθάρχηση κι έλεγχο των νέων (France&Wiles, 1997). Παράλληλα, η τάση των νέων να αλληλεπιδρούν περισσότερο και συχνότερα με συνομήλικούς τους (Cornwell, 2011), τους τοποθετεί σε πλεονεκτικότερη θέση αναφορικά με την κοινωνική ένταξη. Από την άλλη μεριά, οι νέοι παρουσιάζονται πιο ευάλωτοι σε κάποιους παράγοντες κοινωνικού αποκλεισμού (π.χ. ανεργία) και ο ρόλος της κοινωνικής εργασίας είναι ουσιαστικός στο να μπορεί να συνθέτει τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των ηλικιακών ομάδων ώστε να καταλήγει σε ένα βιώσιμο κι αποτελεσματικό πρόγραμμα δράσεων.

Μαθήματα από εφαρμογές της Κοινωνικής Εργασίας

πανευρωπαϊκά

Στην ΕΕ υπάρχουν στοιχεία για την μελέτη της αποτελεσματικότητας της κοινωνικής εργασίας αναφορικά με τέσσερις βασικούς παράγοντες κοινωνικού αποκλεισμού: των κοινωνικών διακρίσεων, της έλλειψης στέγης ή υπηκοότητας, ελλιπούς εκπαίδευσης και φτώχειας. Αυτοί οι παράγοντες επιδρούν στις ζωές των νέων ανθρώπων που υφίστανται τον κοινωνικό αποκλεισμό και έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην υγεία τους.

Κοινωνικές Διακρίσεις

Οι χρόνιες κι επανειλημμένες εμπειρίες διακρίσεων (π.χ. βασισμένων σε χαρακτηριστικά όπως το εθνικό υπόβαθρο, το φύλο, την σεξουαλικότητα, την θρησκεία, τη γλώσσα) αυξάνουν τις πιθανότητες του κοινωνικού αποκλεισμού. Η βιβλιογραφία αλλά και τα διαθέσιμα στοιχεία υποδεικνύουν ότι όχι μόνο οι κοινωνικές διακρίσεις, αντικειμενικά, οδηγούν στην επιδείνωση της ποιότητας ζωής και της υγείας των αποδεκτών τους αλλά και δημιουργούν αυξανόμενα υποκειμενικά αισθήματα αποξένωσης κι απομόνωσης επιδρώντας στην επιθυμία για συμμετοχή στην πολιτική και πολιτισμική κοινωνική συγκυρία (Gee and Walsemann, 2009).

Η άνιση μεταχείριση με βάση τα σεξουαλικά, θρησκευτικά, πολιτισμικά, και φυσικά χαρακτηριστικά, συχνά, οδηγεί σε εμπόδια στην πρόσβαση σε υπηρεσίες που θα πρέπει να είναι διαθέσιμες σε όλους ανεξαιρέτως. Επιπλέον, όταν ένα άτομο αισθάνεται διακρίσεις αυτόματα τίθεται σε κίνδυνο η υγεία και η ευημερία του ενώ αποδυναμώνεται το αίσθημα του “ανήκειν” στην κοινωνική και πολιτική κοινότητα στην οποία ζει. Μεταξύ των νέων που δεν υφίστανται οποιαδήποτε μορφή διάκρισης, πολύ λίγοι αναφέρουν κακή υγεία. Αντίθετα, πάνω από το 10% των ερωτηθέντων, οι οποίοι αισθάνονται ότι υφίστανται διακρίσεις λόγω του φύλου τους, σημειώνουν κακή υγεία. Αυτό ισχύει τόσο για τους άνδρες όσο και τις γυναίκες. Οι διακρίσεις με βάση την εθνική καταγωγή, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τη γλώσσα φαίνεται να συνδέονται, επίσης, με κακή υγεία. Επιπλέον, τα στοιχεία δείχνουν ότι το συναίσθημα της διάκρισης λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού σχετίζεται με

χαμηλότερα επίπεδα συναισθηματικής υγείας. Οι διακρίσεις με βάση την σεξουαλική ταυτότητα και το φύλο φαίνεται να είναι οι ισχυρότεροι παράγοντες που προκαλούν αρνητικές σωματικές και συναισθηματικές επιπτώσεις στους νέους. Πέρα από τις διαφορές στο πώς συγκεκριμένες μορφές διακρίσεων επηρεάζουν την ποιότητα ζωής και την πολιτική συμμετοχή των νέων, τα στοιχεία επιβεβαιώνουν μια γενική συσχέτιση μεταξύ του αισθήματος διακρίσεων και του κινδύνου κοινωνικής περιθωριοποίησης. Η κοινωνική εργασία μπορεί να προσφέρει ουσιαστική βοήθεια σε αυτές τις καταστάσεις με την καταπολέμηση των βασικών αιτιών των διακρίσεων και τη θέσπιση ευνοϊκότερων συνθηκών για την άσκηση των κοινωνικών, οικονομικών, και πολιτικών δικαιωμάτων.

Έλλειψη Στέγης

Μια μόνιμη διεύθυνση, μια άδεια παραμονής, καθώς και το νομικό καθεστώς της χώρας υποδοχής, είναι συχνά προϋποθέσεις για την άσκηση βασικών οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων στα περισσότερα ευρωπαϊκά συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Για αρκετές ομάδες παιδιών και νέων που κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό, οι προϋποθέσεις αυτές δεν ικανοποιούνται. Για παράδειγμα, η υγειονομική περίθαλψη, η εγγραφή σε επίσημα ή μη τυπικά εκπαιδευτικά προγράμματα, και η καταγραφή σε υπηρεσίες αναζήτησης εργασίας ή απασχόλησης φαντάζουν γενικά απρόσιτες στα άτομα που στερούνται άδειας από το επίσημο κράτος στην χώρα στην οποία ζουν. Νέοι υπήκοοι τρίτων χωρών (είτε μετανάστες ή παιδιά μεταναστών που έχουν γεννηθεί σε μια χώρα της ΕΕ), παιδιά και νέοι που δεν έχουν τα απαραίτητα έγγραφα ταυτοποίησης (ERRC 2003 και 2004), άστεγοι νέοι πολίτες που δεν έχουν μόνιμη διεύθυνση, συναντούν σημαντικές δυσκολίες στην επαφή τους με τις δημόσιες και κοινωνικές υπηρεσίες. Σε πολλές περιπτώσεις, νέοι μετανάστες π.χ. διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο να γίνουν άστεγοι και, ως εκ τούτου, να εμποδίζονται στην πρόσβασή τους σε υπηρεσίες υποστήριξης. Παρόμοιες προκλήσεις αντιμετωπίζονται επίσης από τους νέους της ΕΕ που περνούν ένα χρονικό διάστημα σπουδάζοντας ή εργαζόμενοι σε άλλες χώρες της ΕΕ, και ενδέχεται να συναντήσουν εμπόδια στην άσκηση των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τους από την έλλειψη διοικητικής άδειας παραμονής στη χώρα υποδοχής. Η συλλογή συγκρίσιμων στοιχείων σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τους νέους για τους οποίους δεν υπάρχει επίσημη θέση κατοικίας είναι εξαιρετικά δύσκολη, ακριβώς λόγω των προκλήσεων στον εντοπισμό τους. Τα δεδομένα είναι ως επί το πλείστον διαθέσιμα μόνο για τους μετανάστες από χώρες εκτός της ΕΕ που κατέχουν νόμιμη άδεια παραμονής στη χώρα της ΕΕ όπου ζουν.

Το γενικό συμπέρασμα για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση όσον αφορά στους νέους αλλοδαπούς εκτός ΕΕ, είναι ότι υποφέρουν από υλικές στερήσεις τουλάχιστον σε διπλάσιο επίπεδο σε σχέση με τον ντόπιο πληθυσμό. Μάλιστα, το Βέλγιο, η Αυστρία και η Σουηδία

αναφέρουν ότι τα επίπεδα της υλικής στέρησης που υφίστανται πολίτες εκτός ΕΕ εκεί, είναι περίπου πέντε φορές υψηλότερα από ό,τι για τους ημεδαπούς. Στη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, το Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία και τη Φινλανδία, η αναλογία είναι σημαντικά υψηλότερη από το μέσο όρο της ΕΕ. Στη Λετονία, καταγράφονται ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα υλικής στέρησης μεταξύ των νέων πολιτών εκτός ΕΕ που βρίσκονται εκεί, αν και η διαφορά με τους ημεδαπούς υπηκόους είναι πιο μετριοπαθής από ό,τι σε άλλες χώρες. Μόνο σε λίγες ευρωπαϊκές χώρες (Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Κύπρος και Μάλτα), η κατάσταση της υλικής στέρησης μεταξύ ημεδαπών κι αλλοδαπών εμφανίζεται πιο ισορροπημένη. Αν και τα διαθέσιμα δεδομένα αφορούν μόνο μετανάστες με νόμιμη άδεια παραμονής, ποιοτικές μελέτες έχουν υπογραμμίσει ότι η υλική στέρηση και η κοινωνική περιθωριοποίηση επιδεινώνονται όταν η δεν υπάρχει νόμιμη άδεια παραμονής για αλλοδαπούς εκτός ΕΕ (FRA, 2011).

Υπάρχουν διάφορες εξηγήσεις για την έκθεση των νέων πολιτών εκτός ΕΕ σε κίνδυνο υλικής στέρησης. Σε πρόσφατη ανάλυση που πραγματοποίησε η Eurostat, η παρουσία εξαρτώμενων μελών στην οικογένεια επιδεινώνει σημαντικά τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε οικογένειες αλλοδαπών εκτός ΕΕ, κάτι που εμφανίζεται να είναι πολύ μικρότερο στις περιπτώσεις αυτοχθόνων οικογενειών, ανεξάρτητα από τον αριθμό των εξαρτώμενων μελών που αυτές μπορεί να έχουν (Eurostat, 2011b).

Σε οικογένειες μεταναστών, οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να παραμείνουν στο σπίτι για να φροντίσουν τα παιδιά. Αυτό αποτρέπει συχνά τις γυναίκες από το να αναλαμβάνουν αμειβόμενη εργασία και, συνεπώς, από τη συμβολή τους στον προϋπολογισμό του νοικοκυριού. Αυτό ισχύει τόσο για τις νέες που εξακολουθούν να ζουν με τους γονείς τους, όσο κι εκείνες που έχουν δημιουργήσει τις δικές τους οικογένειες. Η έλλειψη ενημέρωσης αναφορικά με τα κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην θέση των νέων αλλοδαπών, μεταναστών, ή όσων δεν διαθέτουν επίσημα έγγραφα, σε υλική στέρηση. Η πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης (όπως τα συστήματα χρηματο-οικονομικής στήριξης για την εκπαίδευση, τα οικονομικά επιδόματα και η κοινωνική στέγαση) είναι συχνά μειωμένη απλά επειδή αυτές οι ομάδες ανθρώπων συχνά έρχονται αντιμέτωπες με εμπόδια που τις αποτρέπουν από το να λάβουν τη σωστή πληροφόρηση.

Από την άποψη αυτή, οι γλωσσικές και πολιτισμικές διαφορές σίγουρα διαδραματίζουν καίριο ρόλο και συνεισφέρουν στην μεγέθυνση του προβλήματος. Ομοίως, τα υψηλά επίπεδα πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου μεταξύ των μεταναστών και των νέων άστεγων την ΕΕ υπονομεύει περαιτέρω τις ευκαιρίες τους να εξασφαλίσουν καλές συνθήκες διαβίωσης. Η

υλική στέρηση είναι μόνο ένας από τους κινδύνους που ελλοχεύουν για τους νέους χωρίς κανονική κατοικία ή διεύθυνση. Η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας συχνά αποκλείεται. Παρά την έλλειψη ποσοτικών πληροφοριών που συλλέγονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τη συσχέτιση μεταξύ της έλλειψης νόμιμης άδειας παραμονής και της κατάστασης της υγείας των νέων, ορισμένα στοιχεία μπορούν να εξαχθούν από ποιοτικές μελέτες. Μια μελέτη που διεξήχθη από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) τονίζει την ευάλωτη κατάσταση των νέων αιτούντων άσυλο και των ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών. Αυτή η ποιοτική μελέτη καλύπτει 10 κράτη μέλη της ΕΕ και καταδεικνύει τη συχνή αποτυχία αυτών των νέων να δεχθούν την ψυχολογική υποστήριξη που χρειάζονται αλλά και να επικαλεστούν τις αναγκαίες υπηρεσίες υγείας, επιδεινώνοντας έτσι τους όρους της περιθωριοποίησης που βιώνουν. Οι γλωσσικοί φραγμοί, η έλλειψη οικονομικών μέσων, η άγνοια των δικαιωμάτων και οι ανεπαρκείς ιατρικές εξετάσεις κατά την άφιξη, αναφέρονται ως σημαντικοί επιβαρυντικοί παράγοντες. Ομοίως, μια έρευνα σχετικά με τους νέους άστεγους ηλικίας 15-24 ετών που ζουν στις ΗΠΑ αποκαλύπτει υψηλά επίπεδα ρισοκίνδυνων συμπεριφορών όπως η προσφορά σεξουαλικών υπηρεσιών σε αντάλλαγμα για τρόφιμα, στέγη ή άλλες βασικές ανάγκες και η χρήση ενδοφλέβιων φαρμάκων πολύ πιο συχνά από ό,τι συμβαίνει στον γενικό πληθυσμό των νέων (Carlson et al., 2006). Η μελέτη διαπιστώνει ότι όσοι νέοι έχουν πρόσβαση σε προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί για να τους σώσουν από τους δρόμους και να τους παρέχουν στέγη, είναι πιο πιθανό να έχουν πρόσβαση και να επικαλεστούν ιατρικές υπηρεσίες. Οι συγγραφείς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι νέοι άνθρωποι που υποστηρίζονται στην εύρεση στέγης ή την απόκτηση ιατρικής περίθαλψης έχουν περισσότερα κίνητρα για να ανταποκριθούν στις ανάγκες της υγείας τους. Εδώ έγκειται η σημασία των πρωτοβουλιών της κοινωνικής εργασίας για τους νέους. Με το άνοιγμα προς τους νέους που είναι πιο απομονωμένοι κι απομακρυσμένοι από τις υπηρεσίες υποστήριξης, οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορούν να λειτουργήσουν ως μοχλοί (επαν-)ένταξης της νεολαίας σε δίκτυα υποστήριξης.

Ελλιπής Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση (ξεκινώντας από την προσχολική εκπαίδευση) έχει τη δυνατότητα να θέσει τα βασικά θεμέλια για ένα ολοκληρωμένο άτομο καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Από την άλλη μεριά, η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και οι δυσκολίες στην πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή, ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι κοινοί τόποι στην ζωή των κοινωνικά αποκλεισμένων νέων ανθρώπων. Αυτό επηρεάζει την ικανότητά τους να εξασφαλίσουν άνετες συνθήκες διαβίωσης, την συμμετοχή τους στο πολιτισμικό και πολιτικό γίνεσθαι, την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες υγείας, την αποφυγή επικίνδυνων

συμπεριφορών, και την λήψη άμεσης βοήθειας όταν βρίσκονται σε έκτακτη ανάγκη. Η καταπολέμηση αυτών των προβλημάτων ήταν ο σκοπός της ΕΕ όταν τέθηκε ο στόχος της μείωσης των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου σε κάτω από το 10%, στο πλαίσιο της στρατηγικής ΕΕ2020. Αρκετές μελέτες σχετικά με τις συνέπειες της σχολικής αποτυχίας δείχνουν ότι η εγκατάλειψη του σχολείου μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης, σε χαμηλό εισόδημα, χειρότερη κατάσταση υγείας, περισσότερους κινδύνους, και λιγότερη ικανοποίηση της ζωής (Psacharopoulos, 2007).

Ιδίως όσον αφορά στην υγεία και στην ευημερία, η έρευνα επιβεβαιώνει ότι καλύτερη εκπαίδευση συσχετίζεται με πιο υγιεινό τρόπο ζωής, καλύτερη διατροφή, λιγότερο κάπνισμα κι αλκοόλ, περισσότερη τακτική άσκηση και ψυχολογική ευεξία. Ο πρώτος μηχανισμός μέσω του οποίου η εκπαίδευση επηρεάζει την υγεία είναι ότι καθιστά ικανούς τους νέους να κατανοήσουν καλύτερα τους κινδύνους για την υγεία (για παράδειγμα, σε σχέση με τη διατροφή, το περιβάλλον, τις συνθήκες εργασίας, το άγχος και τους εθισμούς) και υποστηρίζει την ικανότητά τους να εξασφαλίσουν πιο έγκαιρη και αποτελεσματική φροντίδα υγείας (Brenner, 2009). Επιπλέον, η εγγενής σχέση μεταξύ της εκπαίδευσης και του εισοδηματικού επιπέδου βοηθά επίσης στο να εξηγήσει κανείς την επίδραση της εκπαίδευσης στην υγεία. Όπως φαίνεται από διάφορες έρευνες, νέοι άνεργοι αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες στην πρόσβαση σε κατάλληλες υπηρεσίες υγείας από συνομηλίκους τους σε αμειβόμενες θέσεις εργασίας. Τα χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης σχετίζονται με υψηλότερα επίπεδα ανεκπλήρωτων ιατρικών αναγκών. Οι νέοι που δεν έχουν ολοκληρώσει παρά την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι πιο πιθανό να είναι χαμηλόμισθοι και, επομένως, να συναντούν οικονομικά εμπόδια στην πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη. Αντίθετα, υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης επιτρέπουν στην νεολαία να επιλέξουν πιο υγιεινό τρόπο ζωής και καλύτερη υγειονομική περίθαλψη. Ομοίως, τα υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης εξασφαλίζουν γενικά καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Η βιβλιογραφία δείχνει ότι κάθε επιπλέον έτος εκπαίδευσης έχει σημαντική επίδραση αφενός στη μείωση της εξάρτησης από την κοινωνική πρόνοια κι αφετέρου στον αριθμό των ατόμων κάτω από το όριο της φτώχειας (Psacharopoulos, 2007). Οι νέοι με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο υποφέρουν περισσότερο από σοβαρές υλικές στερήσεις. Κατά μέσο όρο, οι πιθανότητες να υποφέρουν από υλική στέρηση, όταν έχουν ολοκληρώσει τον κατώτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είναι επτά φορές μεγαλύτερη από ό,τι όταν κατέχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ορισμένες χώρες (Γερμανία, Εσθονία, Κύπρος, Λιθουανία, Πορτογαλία και Σλοβακία) αναφέρουν ακόμη υψηλότερες αναλογίες. Το πραγματικό ποσοστό των νεαρών ατόμων με κακή εκπαίδευση που υφίστανται υλικές στερήσεις είναι

σημαντικά υψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ στην Βουλγαρία, την Ελλάδα, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία. Αντίθετα, το Βέλγιο, η Ισπανία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία, η Πορτογαλία και η Σουηδία έχουν τα χαμηλότερα ποσοστά από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η εκπαίδευση επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την ικανότητα και τα κίνητρα των νέων πολιτών να ασκούν τα πολιτικά τους δικαιώματα και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία. Με την απόκτηση των πνευματικών εργαλείων και πληροφοριών που είναι απαραίτητες για να κατανοούν τις κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες και να γνωρίζουν τα δικά τους πολιτικά δικαιώματα, οι νέοι γίνονται πιο δραστήριοι στον πολιτικό τομέα. Όσο υψηλότερο το επίπεδο εκπαίδευσης τόσο υψηλότερο το ποσοστό συμμετοχής των νέων στις εκλογές. Εκτός από την ψήφο στις εκλογές, η έρευνα δείχνει ότι στην κοινωνική και πολιτική σφαίρα, τα οφέλη από την εκπαίδευση περιλαμβάνουν ισχυρότερη κοινωνική συμμετοχή, εμπιστοσύνη στους δημόσιους θεσμούς και τα πολιτικά κόμματα, επέκταση των ατομικών ελευθεριών και της γνώσης των δημοκρατικών θεσμών και διαδικασιών (Psacharopoulos, 2007).

Η κοινωνική εργασία κι εδώ μπορεί να ανοίξει τους δρόμους της εκπαίδευσης για τους νέους δίνοντάς τους την κατάλληλη ενημέρωση, βοηθώντας τους να υπερπηδήσουν τα γλωσσικά ή άλλα εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίζουν και να αποκτήσουν το θάρρος και την αυτοπεποίθηση ώστε να γίνουν ενεργά μέλη της κοινωνίας.

Φτώχεια

Σύμφωνα με την ΕΕ, οι άνθρωποι κινδυνεύουν με φτώχεια, όταν ζουν με εισόδημα κάτω από το 60% του μέσου (median) εισοδήματος των νοικοκυριών της χώρας τους. Ως ένας από τους κύριους παράγοντες που καθορίζουν τον κοινωνικό αποκλεισμό, η φτώχεια επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα της ζωής των κοινωνικά αποκλεισμένων νέων. Ειδικότερα, η φτώχεια και οι επισφαλείς συμβάσεις εργασίας με χαμηλό εισόδημα συνεπάγονται ότι οι νέοι άνθρωποι έχουν ανεπαρκείς πόρους για την εύρεση ποιοτικής στέγης, ποιοτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καλής υγειονομικής περίθαλψης, πολιτιστικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, καθώς και πρόσβαση σε υπηρεσίες συμβουλευτικής κι επαγγελματικού προσανατολισμού αλλά και υπηρεσιών συναισθηματικής – ψυχολογικής υποστήριξης.

Η ανεργία αποτελεί μια σοβαρή απειλή για την ευημερία των νέων. Η έλλειψη εργασίας δεν μπορεί παρά να οδηγήσει σε ψυχολογική δυσφορία ένα νεαρό άτομο ενώ θέτει σε κίνδυνο την αυτοεκτίμηση και την κοινωνική του συμπεριφορά. Επίσης, συχνά, συνεπάγεται και αδυναμία από τη μεριά των νέων να αποκτήσουν τα αναγκαία υλικά μέσα για την επίκληση υπηρεσιών υγείας. Η απομάκρυνση από την εκπαίδευση και την εργασία για μεγάλο χρονικό

διάστημα,

οδηγεί

σε

μακροπρόθεσμη κοινωνική και πολιτική περιθωριοποίηση των νέων, ενισχύοντας το αίσθημα της εξάρτησης, αδυναμίας κι αγωνίας. Αυτό συνδέεται επίσης και με επικίνδυνες συμπεριφορές, συμβάλλοντας στην επιδείνωση της κατάστασης της υγείας τους ενισχύοντας περαιτέρω τον κοινωνικό τους αποκλεισμό (European Commission, 2012b). Κατά συνέπεια, το ποσοστό των νέων που δηλώνουν ότι δεν λαμβάνουν επαρκή υγειονομική περίθαλψη είναι σημαντικά υψηλότερο μεταξύ εκείνων που είναι άνεργοι από ό, τι μεταξύ εκείνων που εργάζονται. Τα αποτελέσματα αυτά συσχετίζονται και με χαμηλά επίπεδα εκπαίδευσης και ανεπαρκή ιατρική φροντίδα.

Ο μέσος όρος της ΕΕ δείχνει ότι σχεδόν διπλάσιοι άνεργοι νέοι άνθρωποι δέχονται ανεπαρκή ιατρική φροντίδα από εκείνους που έχουν μια αμειβόμενη εργασία. Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες αναφέρουν ιδιαίτερα υψηλές διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων: στο Βέλγιο και τη Ρουμανία, η πιθανότητα οι νέοι να αναφέρουν ανεκπλήρωτες ιατρικές ανάγκες είναι περισσότερο από τρεις φορές υψηλότερη για τους ανέργους από ό,τι για τους απασχολούμενους. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, είναι πέντε φορές υψηλότερη, και στην Αυστρία επτά φορές υψηλότερη. Από την άλλη πλευρά, η Τσεχική Δημοκρατία, η Ισπανία και η Λιθουανία εμφανίζουν περισσότερο ισορροπημένα στοιχεία, ενώ στην Κύπρο, το Λουξεμβούργο και την Πολωνία οι ανεκπλήρωτες ιατρικές ανάγκες αναφέρονται πιο συχνά μεταξύ των απασχολούμενων. Τα υψηλότερα ποσοστά των ανέργων νέων που στερούνται επαρκούς υγειονομικής περίθαλψης βρίσκονται στη Βουλγαρία, τη Γαλλία, τη Λετονία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι σε ορισμένες χώρες, το ποσοστό των απασχολούμενων νέων που αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας είναι σημαντικά πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (Βουλγαρία, Λετονία, Λουξεμβούργο και Πολωνία), ενώ σε άλλες τόσο το ποσοστό των εργαζομένων όσο και αυτό των ανέργων ερωτηθέντων αναφέρουν πολύ χαμηλά επίπεδα ανικανοποίητων αναγκών υγείας (Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία και Σλοβενία). Εκτός από την ανεργία, οι επισφαλείς θέσεις εργασίας και οι κακές συνθήκες εργασίας επηρεάζουν σοβαρά την υγεία και την ευημερία των νέων. Μελέτες έχουν δείξει, για παράδειγμα, ότι η «μαύρη εργασία» προσφέρει συνθήκες εργασίας συγκριτικά χαμηλότερης ποιότητας, όπως πολλές ώρες, ελάχιστη μέριμνα για την υγεία των εργαζομένων και τους κανόνες ασφαλείας και καθόλου ελεύθερο χρόνο. Επιπλέον, οι εργαζόμενοι που δραστηριοποιούνται στην παραοικονομία δεν πληρώνονται επαρκώς είτε για την εργασία είτε για την υπερ-εργασία τους και δεν λαμβάνουν τα γενικά οφέλη της ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένης αυτής που αφορά στην υγεία, την αναπηρία, και την κοινωνική πρόνοια (Brenner, 2009). Η φτώχεια προέρχεται συχνά από έλλειψη απασχόλησης ή κακές συνθήκες εργασίας, και είναι συχνά μια κατάσταση που περνά από γενιά σε γενιά.

Τα παιδιά και οι νέοι που μεγαλώνουν σε οικογένειες που αγωνίζονται για μια ποιοτική στέγη, υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση και τις βασικές ανέσεις, είναι σημαντικά πιο εκτεθειμένοι στον κίνδυνο να κληρονομήσουν τις συνθήκες αυτές στην ενήλικη ζωή τους. Επομένως, είναι ζωτικής σημασίας να εξετάσει κανείς τις συνθήκες διαβίωσης ενός νοικοκυριού προκειμένου να αξιολογήσει τους κινδύνους που αντιμετωπίζει όσον αφορά στον κοινωνικό αποκλεισμό.

Τα στοιχεία της Eurostat επιβεβαιώνουν τη σύνδεση μεταξύ των χαμηλών επιπέδων εισοδήματος των νοικοκυριών και της κακής ποιότητας στέγης. Οι νέοι που ζουν σε νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα στο Βέλγιο, τη Δανία, τη Γερμανία, τη Γαλλία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία και την Φινλανδία αναφέρουν σε υψηλότερη αναλογία την χαμηλότερης ποιότητας στέγη σε σχέση με τους συνομήλικούς τους που ζουν σε οικογένειες με υψηλότερο εισόδημα. Σε άλλες χώρες, και οι δύο ομάδες παρουσιάζουν ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα υπερ-πλήρων κατοικιών (Βουλγαρία, Λετονία, Πολωνία, Ρουμανία, και Σλοβακία). Το χάσμα μεταξύ των χαμηλών και υψηλών νοικοκυριών αναφορικά με το εισόδημα είναι λιγότερο έντονο στην Ισπανία, τη Λιθουανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Αλλά οι κίνδυνοι του κοινωνικού αποκλεισμού που αναφέρονται στα χαμηλά εισοδήματα δεν εστιάζονται στις υλικές ανάγκες και στις συνθήκες διαβίωσης. Η φτώχεια επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την κοινωνική και πολιτική συμμετοχή των νέων. Ευρήματα από συνεντεύξεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο μιας πρόσφατης μελέτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη συμμετοχή των νέων, δείχνουν ότι η κοινωνική και οικονομική ένταξη αποτελεί προϋπόθεση για οποιαδήποτε πολιτική συμμετοχή των νέων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013b). Οι ενδιαφερόμενοι φορείς που εργάζονται με περιθωριοποιημένους νέους τονίζουν ότι, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των νέων στις δημοκρατικές διαδικασίες, ορισμένες βασικές ανάγκες πρέπει να ικανοποιηθούν πρώτα, όπως η στέγη, ο ρουχισμός, το φαγητό, και η απασχόληση.

Συμπεράσματα

Το ένα τρίτο των νέων στην Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκονται σε κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού. Ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού των νέων ζει στο περιθώριο και σε υποβαθμισμένες συνθήκες διαβίωσης, που τους εμποδίζουν στην άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους και απειλούν μακροπρόθεσμα το μέλλον τους.

Οι κύριοι παράγοντες του κοινωνικού αποκλεισμού βρίσκονται ριζωμένοι στις κοινωνικές ανισότητες, όπως τα εμπόδια στην πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση, την εξασφάλιση επαρκούς απασχόλησης, δυσκολίες στην εξασφάλιση κατοικίας. Διακρίσεις, ιδίως με βάση το φύλο, φαίνεται να επηρεάζουν σημαντικά την υγεία και τη συναισθηματική

ισορροπία των νέων. Το αίσθημα της διάκρισης λόγω της θρησκείας, του χρώματος του δέρματος, και της σεξουαλικής ταυτότητας θέτει επίσης σοβαρά εμπόδια στην συμμετοχή της νεολαίας στις κοινωνικο-πολιτικές δραστηριότητες. Η ανεργία και η φτώχεια των νοικοκυριών εμποδίζουν την ικανότητα των νέων να λάβουν την κατάλληλη υγειονομική περίθαλψη, και να απολαύσουν ποιοτικές συνθήκες διαβίωσης και στέγασης.

Για την αποτελεσματική πρόληψη κι αντιμετώπιση του κινδύνου αποκλεισμού πολλών νέων ανθρώπων, πρέπει να αντιμετωπιστούν οι καθοριστικοί παράγοντες που δημιουργούν κοινωνικές ανισότητες. Μέσω της κοινωνικής εργασίας φαίνεται ότι αυτό είναι εφικτό σε συνδυασμό με στοχευμένες κι ολοκληρωμένες πολιτικές δράσεις προκειμένου να γίνουν θετικές αλλαγές στη ζωή των νέων ανθρώπων που ζουν στην Ευρώπη. Η προώθηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, προσφέροντας συγκεκριμένες ευκαιρίες για την ένταξη στην αγορά εργασίας, την καταπολέμηση διακρίσεων με τη δημιουργία ευκαιριών για την πραγματική ένταξη, και το σχεδιασμό δράσεων που θα διευρύνουν το πεδίο δράσης των κοινωνικών υπηρεσιών ώστε να φτάσουν σε περιθωριοποιημένες ομάδες, αποτελούν ισχυρούς μηχανισμούς κοινωνικής ένταξης.

Μέρος 2^ο

Ερευνητικό Μέρος

Κεφάλαιο 4^ο Μεθοδολογία

4.1 Σκοπός της εν λόγω μελέτης

Η εργασία πραγματεύεται την κοινωνική ένταξη των νέων σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής. Σκοπός της εργασίας είναι η διερεύνηση των χαρακτηριστικών της ένταξης των νέων σε κοινωνικό, εκπαιδευτικό και εργασιακό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό επιμέρους στόχοι της έρευνας είναι:

1. Η διερεύνηση των μηχανισμών ένταξης των νέων στην κοινωνική ζωή καθώς και την αγορά εργασίας,
2. Η διερεύνηση των παραγόντων που διευκολύνουν την ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και την αγορά εργασίας,
3. Η διερεύνηση των παραγόντων που δυσχεραίνουν την ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και την αγορά εργασίας.

4.2 Ερευνητική υπόθεση και ερευνητικά ερωτήματα

Η ερευνητική υπόθεση της παρούσας εργασίας είναι η εξής: Οι νέοι αντιμετωπίζουν εμπόδια κατά την διαδικασία ένταξής τους στην κοινωνική ζωή και στην αγορά εργασίας.

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία πραγματεύεται είναι τα ακόλουθα δύο.

- Ποια είναι τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την κοινωνική ζωή των νέων ως προς το εκπαιδευτικό, εργασιακό και κοινωνικό επίπεδο;
- Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και την αγορά εργασίας;

4.3 Πεδίο μελέτης

Πεδίο μελέτης της παρούσας πτυχιακής αποτελεί η πόλη του Ηρακλείου. Το Ηράκλειο θεωρείται μία πόλη αρκετά ανεπτυγμένη στους τρεις τομείς παραγωγής (πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής). Επίσης, η πόλη που επιλέχθηκε (Ηράκλειο) εμφανίζει σημαντικό ποσοστό ανεργίας. Η Ρεϊζάκη (2011) αναφέρει ότι από το 2007 ως το

2010 υπήρξε αύξηση του ποσοστού ανεργίας από 5.1% σε 11%. Στη σημερινή περίοδο και ενώπιον οικονομική κρίσης, οι άνθρωποι συμμετέχουν περισσότερο στα κοινά, δημιουργούν συλλόγους, δραστηριοποιούνται σε εθελοντικές οργανώσεις κλπ. Γι' αυτό το λόγο, θεωρήθηκε σκόπιμη η διερεύνηση των χαρακτηριστικών εκείνων της ένταξης των νέων σε κοινωνικό, εκπαιδευτικό και εργασιακό επίπεδο(Ρειζάκη,2011).

4.4 Δείγμα

Στη συγκεκριμένη μέθοδο το δείγμα επιλέγεται με βάση τη διαθεσιμότητα των μελών που το αποτελούν, στην προκειμένη περίπτωση το δείγμα ήταν η νεολαία του Δήμου Ηρακλείου, οι οποίοι βρέθηκαν τη συγκεκριμένη στιγμή στο σημείο, που οι ερευνήτριες μοίρασαν τα ερωτηματολόγια, δηλαδή στην πόλη του Ηρακλείου.

4.5 Δειγματοληψία

Το δείγμα της παρούσας έρευνας, αποτελούμενο από 100 υποκείμενα, ηλικίας 17 έως 29 ετών επιλέχθηκε μέσα από δειγματοληπτική μέθοδο, την οποία ο Ζαφειρόπουλος (2005) ονομάζει δειγματοληψία ευκολίας ή ευχέρειας (convenience sampling).

4.6 Ερευνητικό Εργαλείο

Το ερευνητικό εργαλείο που επιλέχθηκε από τη συγγραφική ομάδα είναι το «Ερωτηματολόγιο της Διαβούλευσης – Διαρθρωμένος Διάλογος για Θέματα Νεολαίας και Κοινωνικής Ένταξης» το οποίο χορηγήθηκε σε νέους από όλη την Ευρώπη την περίοδο 8/1/2013 – 12/2/2013 στο πλαίσιο του 1^{ου} Κύκλου Εθνικών Διαβουλεύσεων “Η Κοινωνική Ένταξη των Νέων να γίνει προτεραιότητα στην Ευρώπη”(<http://www.elix.org.gr/index.php/el/campaign-informationevents/campaign-events-gr/368-structured-dialogue-on-social-inclusion-2013>). Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο ήταν αυτοσυμπληρούμενο, σύμφωνα με τον ένα από τους τρεις τρόπους συμπλήρωσης που αναφέρει ο Robson (2007), όπου διαβάζει κανείς ότι σε αυτόν τον τύπο ερωτηματολογίου, - της αυτοσυμπλήρωσης, - τα υποκείμενα, καλούνται να συμπληρώσουν μόνοι τους τις απαντήσεις. Οι κύριες θεματικές ενότητες του ερωτηματολογίου είναι οι εξής:

- 1^η ενότητα περιέχει τα δημογραφικά στοιχεία.
- 2^η ενότητα ζητά από τον ερωτώμενο:

- την διατύπωση του ορισμού της κοινωνικής ένταξης.
- Τους λόγους που οι κοινωνική ένταξη εμποδίζεται.
- Ποιες ομάδες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο με κοινωνικό αποκλεισμό.
- Διατύπωση προγραμμάτων ένταξης(εφόσον γνωρίζουν)
- Ποια είναι τα οφέλη ενός σχεδιασμού δράσεων για την ένταξη των νέων.
- Πως μπορεί να διευκολυνθεί η ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και την αγορά εργασίας. (Παράρτημα 1.)

4.7 Ερευνητική μέθοδος

Η μελέτη που πραγματοποιήθηκε αποτελεί μια ποσοτική έρευνα. Η ποσοτική έρευνα βοήθησε στην αναγωγή των αποτελεσμάτων της έρευνας στο ευρύτερο σύνολο του πληθυσμού με στόχο τη λήψη πληροφοριών σχετικά με τους τρόπους που αναπτύσσουν οι νέοι για να ενταχθούν κοινωνικά (Δαρβίρη, 2009). Μια ποιοτική μελέτη δεν θα εξυπηρετούσε τους σκοπούς της μελέτης, καθώς αυτή διερευνά περισσότερο εις βάθος το υπό μελέτη θέμα, αδυνατώντας να ανάγει τα αποτελέσματα όπου θα βρεθούν από την έρευνα στο γενικό σύνολο του πληθυσμού έτσι, όπως έχει την δυνατότητα να πράξει μία ποσοτική μελέτη (Δαρβίρη, 2009). Αντίθετα, όπως επισημαίνει η Κυριαζή (2002) η ποσοτική έρευνα η οποία επιλέχθηκε, δίνει τη δυνατότητα προσέγγισης μεγάλου μέρους πληθυσμού με την επιδεκτικότητα των στοιχείων σε στατιστικές μεθόδους ανάλυσης να την καθιστούν ως την πιο διαδεδομένη μορφή εμπειρικής έρευνας για τη μελέτη των κοινωνικών φαινομένων

4.8 Μέθοδος ανάλυσης στοιχείων

Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με τη χρήση του Στατιστικού Πακέτου για τις Κοινωνικές Επιστήμες (Statistical Package for Social Sciences – SPSS, Version 20). Αρχικά παρουσιάζεται μια περιγραφική ανάλυση των αποτελεσμάτων με στόχο την παρουσίαση των δημογραφικών στοιχείων του δείγματος. Στη συνέχεια παρατίθενται περιγραφικά οι απαντήσεις των ερωτηθέντων στους άξονες του ερωτηματολογίου.

4.9 Εκτίμηση δυσκολιών

Ένα από τα προβλήματα που ανέκυψαν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας ήταν η διστακτικότητα των συμμετεχόντων να δώσουν τα δημογραφικά τους στοιχεία. Για το λόγο αυτό, κατέστη σαφές, στο Έντυπο Συγκατάθεσης Συμμετέχοντα, (βλ παράρτημα 2) ότι τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα και τα δημογραφικά δεδομένα (φύλο, ηλικία, επαγγελματική κατάσταση κλπ.) χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας και δεν θα γνωστοποιηθούν σε τρίτα πρόσωπα που δεν έχουν κάποια σχέση με την έρευνα.

4.10 Ηθικά ζητήματα

Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας τηρήθηκαν ορισμένοι κανόνες δεοντολογίας οι οποίοι ίσχυσαν σε όλες τις φάσεις διεξαγωγής. Καταρχάς, δεν υπήρξε κανενός είδους εξαπάτηση ή πρόκληση οποιασδήποτε μορφής βλάβης των υποκειμένων για τους σκοπούς της έρευνας, κάτι το οποίο τηρήθηκε απόλυτα. Επίσης, δεν υπήρξε κανένα οικονομικό όφελος ή αμοιβή των ερευνητριών ή των συμμετεχόντων/ ουσών.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια χορήγησης του ερωτηματολογίου, οι ερευνήτριες δε διατηρούσαν οπτική επαφή με το ερωτηματολόγιο, αλλά στεκόντουσαν σε απόσταση, ώστε να μη βλέπουν τις απαντήσεις του εκάστοτε συμμετέχοντα. Μόνο σε κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις που ζητήθηκε κάποια διευκρίνιση ή επεξήγηση επενέβησαν οι ερευνήτριες και σε καμία περίπτωση δεν ασκήθηκε κριτική στους συμμετέχοντες/ουσες για το περιεχόμενο των απαντήσεων ή τη μη συμπλήρωση κάποιων εξ' αυτών.

4.11 Διαδικασία και περιορισμοί της έρευνας

Ένας βασικός περιορισμός της έρευνας ήταν η απειρία των ερευνητριών στη χρήση των εργαλείων του SPSS, με αποτέλεσμα την καθυστέρηση στην τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Αποτελέσματα Έρευνας

5.1 Περιγραφικά Αποτελέσματα

Πίνακας 1

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

		N	%
Φύλο	Άνδρας	46	46%
	Γυναίκα	54	54%
Είστε μέλος σε κάποια Μη Κυβερνητική Οργάνωση;	Ναι	2	2%
	Όχι	98	98%
Περιοχή	Αστική	77	77%
	Ημιαστική	16	16%
	Αγροτική	7	7%
	Με δύσκολη πρόσβαση	0	0%
Οικογενειακή κατάσταση	Έγγαμος	7	7%
	Άγαμος	92	92%
	Διαζευγμένοι	1	1%
	Χήρος	0	0%
Ιδιότητα	Φοιτητής/σπουδαστής	44	44%
	Εργαζόμενος/Επιχειρηματίας/Ελεύθερος επαγγελματίας	40	40%
	Άνεργος	16	16%
	Οικιακά	0	0%
Μορφωτικό επίπεδο	Διδακτορικό	0	0%
	Μεταπτυχιακό	3	3%
	ΑΕΙ/ΑΤΕΙ	57	57%
	ΙΕΚ/ λοιπές σχολές επαγγελματικής κατάρτισης	12	12%
	Απόφοιτος γενικού λυκείου	11	11%
	Τεχνικό λύκειο/ΤΕΕ/ΕΠΑΛ	16	16%
	Απόφοιτος γυμνασίου	1	1%
Ταυτότητα εργασίας	Απόφοιτος δημοτικού	0	0%
	Ιδιωτικός υπάλληλος	40	40%
	Δημόσιος υπάλληλος	7	7%
	Επιχειρηματίας/Ελεύθερος επαγγελματίας	6	6%
	Αγρότης	3	3%
	Άλλο	42	42%

Σύμφωνα με τον πίνακα 1 η αναλογία ανδρών και γυναικών στο δείγμα ήταν 46% και 54% Ιαντίστοιχα. Το 98% δεν ήταν μέλος κάποιας ΜΚΟ ενώ το 2% ήταν (WWF, AISEC). Ακόμα το 92% ήταν άγαμοι, το 7% έγγαμοι και το 1% διαζευγμένοι. Ως προς την ιδότητα των ερωτώμενων το 44% δήλωσε φοιτητής/σπουδαστής, το 40% εργαζόμενος/επιχειρηματίας/ελεύθερος επαγγελματίας, το 16% άνεργος και το 0% οικιακά. Όσον αφορά τη ταυτότητα εργασίας το 40% δήλωσε ιδιωτικός υπάλληλος, το 6%

επιχειρηματίας/ελεύθερος επαγγελματίας, το 7% δημόσιος υπάλληλος, ένα ακόμα 3% αγρότης και το 42% δήλωσε άλλο, από το ποσοστό αυτό οι 7 διευκρίνισαν ότι είναι φοιτητές, 3 ότι είναι άνεργοι και 1 φύλαξη παιδιών. . Τέλος το 57% έχει μόρφωση ΑΕΙ/ΑΤΕΙ, το 3% μεταπτυχιακό, το 11% είναι απόφοιτος γενικού λυκείου, το 16% είναι απόφοιτος τεχνικού λυκείου/ΤΕΕ/ΕΠΑΛ, το 12% είναι απόφοιτος ΙΕΚ/λοιπές σχολές επαγγελματικής κατάρτισης και το 1% απόφοιτος γυμνασίου.

Πίνακας 3
Περιγραφή του όρου κοινωνική ένταξη

	Ναι		Όχι	
	N	%	N	%
A. Πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην οικονομική ζωή (εργασία, παραγωγή, επιχειρηματικότητα)	59	59%	41	41%
B. Πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην πολιτική ζωή και στους φορείς λήψης αποφάσεων	36	36%	64	64%
Γ. Πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή	26	26%	74	74%
Δ. Πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην κοινωνική ζωή (στέγαση, υγεία, κοινωνικές παροχές)	51	51%	49	49%
Ε. Εξασφάλιση αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου και εξάλειψη της φτώχειας	37	37%	63	63%
ΣΤ. Πρόσβαση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση και αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου	33	33%	67	67%

Σύμφωνα με τον πίνακα 3 το 59% του δείγματος περιγράφει την κοινωνική ένταξη ως τη πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην οικονομική ζωή (εργασία, παραγωγή, επιχειρηματικότητα), το 51% ως τη πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην κοινωνική ζωή (στέγαση, υγεία, κοινωνικές παροχές), το 37% περιγράφει την κοινωνική ένταξη ως την εξασφάλιση αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου και εξάλειψη της φτώχειας, το 36% την πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην πολιτική ζωή και στους φορείς λήψης αποφάσεων, το 33% την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση και την αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, και τέλος το 26% την πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή. Στην ερώτηση αυτήν το δείγμα είχε την δυνατότητα να επιλέξει παραπάνω από μια απάντηση.

Πίνακας 4

Λόγοι που η κοινωνική ένταξη των νέων εμποδίζεται

	Ναι		Όχι	
	N	%	N	%
A. Εξασφάλιση εισοδήματος και πόρων για αξιοπρεπή διαβίωση	49	49%	51	51%
B. Καταπολέμηση των ανισοτήτων στην εκπαίδευση	32	32%	68	68%
Γ. Προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών	18	18%	82	82%
Δ. Καλές συνθήκες στέγασης για όλους	25	25%	75	75%
Ε. Ίση πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίας υγείας για όλους	33	33%	67	67%
ΣΤ. Δημιουργία αγοράς εργασίας που θα ενισχύει και θα προωθή την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα	40	40%	60	60%
Z. Σύνδεση αγοράς εργασίας και εκπαίδευσης	32	32%	68	68%
H. Καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, των διακρίσεων και του ρατσισμού σε βάρος των νέων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και των νέων με λιγότερες ευκαιρίες	43	43%	57	57%

Σύμφωνα με τον πίνακα 4 το 49% των ερωτώμενων θεωρεί ότι η κοινωνική ένταξη των νέων εμποδίζεται λόγω έλλειψης εξασφάλισης εισοδήματος και πόρων για αξιοπρεπή διαβίωση, το 43% λόγω της έλλειψης καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, των διακρίσεων και του ρατσισμού σε βάρος των νέων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και των νέων με λιγότερες ευκαιρίες, το 40% λόγω έλλειψης δημιουργίας μιας αγοράς εργασίας που θα ενισχύει και θα προωθή την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα, το 33% θεωρεί ότι δεν υπάρχει ίση πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας για όλους, το 32% διότι δεν υπάρχει καταπολέμηση των ανισοτήτων στην εκπαίδευση, ένα ακόμα 32% θεωρεί ότι δεν υπάρχει σύνδεση αγοράς εργασίας και εκπαίδευσης, το 25% θεωρεί ότι η κοινωνική ένταξη εμποδίζεται διότι δεν υπάρχουν καλές συνθήκες στέγασης για όλους, και το 18% θεωρεί ότι δεν υπάρχει προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών. Στην ερώτηση αυτήν το δείγμα είχε την δυνατότητα να επιλέξει παραπάνω από μια απάντηση.

Πίνακας 5

Ομάδες με τον μεγαλύτερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού στη χώρα

	Ναι		Όχι	
	N	%	N	%

A. Οι άνεργοι	39	39%	61	61%
B. Νέοι που οι οικογένειές τους ζουν με εισόδημα κάτω από το όριο της φτώχειας	59	59%	41	41%
Γ. Άτομα με ψυχικές και πνευματικές διαταραχές ή χρόνια προβλήματα υγείας ή με προβλήματα αναπηρίας	58	58%	42	42%
Δ. Μετανάστες και παιδιά μεταναστών	60	60%	40	40%
E. Γυναίκες	16	16%	84	84%
ΣΤ. Ομοφυλόφιλοι	32	32%	68	68%
Z. Παιδιά που προέρχονται από μονογονεϊκές οικογένειες ή με διαζευγμένους γονείς	14	14%	86	86%

Σύμφωνα με τον πίνακα 5 το 60% ότι οι μετανάστες και τα παιδιά μεταναστών έχουν το μεγαλύτερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού, το 59% ότι οι νέοι που οι οικογένειες τους ζουν με εισόδημα κάτω από το όριο της φτώχειας κινδυνεύουν με κοινωνικό αποκλεισμό, το 58% ότι διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο άτομα με ψυχικές και πνευματικές διαταραχές ή χρόνια προβλήματα υγείας ή με προβλήματα αναπηρίας, το 39% ότι οι άνεργοι έχουν μεγαλύτερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού, το 32% ότι οι ομοφυλόφιλοι κινδυνεύουν με κοινωνικό αποκλεισμό, το 16% θεωρεί ότι οι γυναίκες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο με κοινωνικό αποκλεισμό, και το 14% ότι τα παιδιά που προέρχονται από μονογονεϊκές οικογένειες ή με διαζευγμένους γονείς έχουν μεγαλύτερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού. Στην ερώτηση αυτήν το δείγμα είχε την δυνατότητα να επιλέξει παραπάνω από μια απάντηση.

Πίνακας 6

Οφέλη από τον σχεδιασμό δράσεων για την ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή στη χώρα

	Ναι		Όχι	
	N	%	N	%
A. Μεγαλύτερη συμμετοχή από την πλευρά των νέων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων	33	33%	67	67%
B. Αξιοποίηση των δυνατοτήτων των νέων	47	47%	53	53%
Γ. Ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία	51	51%	49	49%
Δ. Απόκτηση εμπειριών	33	33%	67	67%
E. Ανάπτυξη των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων τους	41	41%	59	59%
ΣΤ. Μείωση ποσοστού ανεργίας – Μείωση μεταναστευτικού πληθυσμού των νέων που πηγαίνει στο εξωτερικό για εύρεση εργασίας.	55	55%	45	45%

Σύμφωνα με τον πίνακα 6 το 55% του δείγματος θεωρεί ότι το όφελος από το σχεδιασμό δράσεων για την ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή στη χώρα είναι η μείωση του ποσοστού ανεργίας, μείωση μεταναστευτικού πληθυσμού των νέων που πηγαίνει στο εξωτερικό για εύρεση εργασίας, το 51% η ενεργός συμμετοχή την κοινωνία, το 47% η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των νέων, το 41% η ανάπτυξη των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των νέων, το 33% θεωρεί ότι το όφελος από το σχεδιασμό δράσεων είναι η απόκτηση εμπειριών, και τέλος το 33% θεωρεί την μεγαλύτερη συμμετοχή από την πλευρά των νέων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Στην ερώτηση αυτήν το δείγμα είχε την δυνατότητα να επιλέξει παραπάνω από μια απάντηση.

Πίνακας 7

Δυνατότητα διευκόλυνσης των νέων στην κοινωνική ζωή και στην εργασία

	Ναι		Όχι	
	N	%	N	%
A. Με τη χρήση των νέων τεχνολογιών	22	22%	78	78%
B. Με την προώθηση της συμμετοχής περισσότερων νέων και ειδικά αυτών που υπόκεινται σε κοινωνικό αποκλεισμό	48	48%	52	52%
Γ. Με τη συνεχή αξιολόγηση	29	29%	71	71%
Δ. Με την ενθάρρυνση της συμμετοχής των νέων στις κοινωνικο-μορφωτικές δραστηριότητες	65	65%	35	35%
E. Με την προώθηση της συμμετοχής των νέων σε φορείς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών	39	39%	61	61%

Σύμφωνα με τον πίνακα 7 το 65% του δείγματος θεωρεί ότι με την ενθάρρυνση της συμμετοχής των νέων στις κοινωνικό-μορφωτικές δραστηριότητες δίνεται η δυνατότητα διευκόλυνσης των νέων στην κοινωνική ζωή και στην εργασία, το 48% με την προώθηση της συμμετοχής περισσότερων νέων και ειδικά αυτών που υπόκεινται σε κοινωνικό αποκλεισμό, 39% με την προώθηση της συμμετοχής των νέων σε φορείς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, το 29% με την συνεχή αξιολόγηση, το 22% με τη χρήση νέων τεχνολογιών. Στην ερώτηση αυτήν το δείγμα είχε την δυνατότητα να επιλέξει παραπάνω από μια απάντηση.

5.2 Ερευνητικά ερωτήματα

1. Ποια είναι τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την κοινωνική ζωή των νέων ως προς το εκπαιδευτικό, εργασιακό και κοινωνικό επίπεδο;

Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι το μεγαλύτερο δείγμα της έρευνας είναι απόφοιτοι και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή δεν την έχουν ολοκληρώσει ακόμα. Υπάρχει και ένα μικρότερο ποσοστό οι οποίοι είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο, τεχνικό και γενικό λύκειο και Ι.Ε.Κ). Ως προς την εργασιακή τους ταυτότητα οι περισσότεροι ερωτώμενοι δεν διευκρίνισαν το είδος της εργασίας τους. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι το δείγμα αποτελείται κατά κύριο λόγο από φοιτητές. Μεγάλο όμως ήταν και το ποσοστό που δήλωσαν ότι είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι ελάχιστοι είναι αυτοί που συμμετέχουν σε διάφορες κυβερνητικές οργανώσεις.

2 Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και την αγορά εργασίας;

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που απορρέουν από την έρευνα, το δείγμα θεωρεί ότι οι κοινωνική ένταξη των νέων επηρεάζεται από έναν συνδυασμό παραγόντων. Αρχικά, φαίνεται ότι ο σημαντικότερος παράγοντας που επηρεάζει την ένταξη των νέων τόσο στην κοινωνική ζωή όσο και στην αγορά εργασίας είναι οι οικονομικοί λόγοι. Βέβαια, εξίσου σημαντικό θεωρούν και την δυνατότητα συμμετοχής στην κοινωνική ζωή δηλαδή την πρόσβαση στην υγεία στις κοινωνικές παροχές. Επιπρόσθετα, η σύνδεση της αγοράς εργασίας με την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση είναι ένας παράγοντας που εμποδίζει μια ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας. Τέλος εξίσου σημαντικός παράγοντας με το όσα προαναφέρθηκαν

παραπάνω είναι ο κοινωνικός αποκλεισμός καθώς και η αδυναμία του κράτους να το καταπολεμήσουν.

5.3 Συζήτηση -Συμπεράσματα

Η συγκεκριμένη έρευνα αφορά τους νέους, σύμφωνα με τον Ο.Η.Ε νεολαία θεωρούνται τα άτομα από 17εώς 29 ετών (Εθνική Έκθεση Νεολαίας, 2012). Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε στην πόλη του Ηρακλείου. Παρακάτω αναφέροντα τα σημαντικότερα ευρήματα της έρευνας. Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων θεωρεί ότι κοινωνική ένταξη είναι η πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για την συμμετοχή στην οικονομική ζωή(εργασία, παραγωγή και επιχειρηματικότητα (59%) και την πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για την κοινωνική ζωή(στέγαση, υγεία και κοινωνικές παροχές) (51%). Σύμφωνα με την βιβλιογραφία, κοινωνική ένταξη είναι η διαδικασία σύμφωνα με την οποία γίνονται προσπάθειες διαφύλαξης και διασφάλισης ίσων ευκαιριών για όλους ανεξάρτητα από το υπόβαθρό τους ώστε να έχουν ένα καλύτερο βιοτικό επίπεδο. Στοχεύει να δημιουργήσει όλες τις προϋποθέσεις ώστε κάθε μέλος της κοινωνίας να μπορεί να συμμετέχει χωρίς περιορισμούς σε όλους τους τομείς της ζωής(DESA,2009). Από τις απαντήσεις του δείγματος φαίνεται ότι η οικονομική κρίση που. Από την έρευνα είναι φανερό ότι λόγω της οικονομικής κρίσης οι νέοι νιώθουν ανασφαλείς για τον μέλλον τους, την εργασιακή και οικονομική τους κατάσταση. Το γεγονός ότι υπάρχει αστάθεια στο εργασιακό και

οικονομικό τομέα τους προκαλεί αβεβαιότητα για δυνατότητα τους να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες (στέγη, τροφή, υγεία κ.α.).

Ένα ακόμα σημαντικό σκέλος της έρευνας είναι για ποιους λόγους θεωρεί το δείγμα ότι εμποδίζεται η κοινωνική ένταξη. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων θεωρούν ότι ένας σημαντικός παράγοντας είναι η ελλιπής εξασφάλισης εισοδήματος και πόρων για αξιοπρεπή διαβίωση(49%). Η απάντηση της πλειοψηφίας των ερωτώμενων ταυτίζεται με το θεωρητικό κομμάτι της έρευνας. Σύμφωνα λοιπό με το θεωρητικό κομμάτι η Ε.Ε για να γίνει μια σωστή κοινωνική ένταξη πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν τρεις βασικοί παράγοντες:

- Επαρκή εισοδηματική στήριξη: παροχή πόρων για μια αξιοπρεπή διαβίωση.
- Αγορά εργασίας χωρίς περιορισμούς: διευκόλυνση εισόδου στην αγορά εργασίας καθώς και η διεύρυνση του χρόνου παραμονής σε αυτήν και η βελτίωση αγοράς εργασίας.
- Πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες: κοινωνικές υπηρεσίες που υποστηρίζουν και προωθούν την κοινωνική ένταξη όπως η κοινωνική εργασία, οι υπηρεσίες εύρεσης κατοικίας, οι κοινωνικές εστίες, οι υπηρεσίες φροντίδας και υπηρεσίες υγείας(SOLIDAR,2012).

Τέλος, για την ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και στην αγορά εργασίας η πλειοψηφία του δείγματος θεωρεί ότι πρέπει να γίνει μείωση της ανεργίας- μείωση του μεταναστευτικού πληθυσμού νέων που πηγαίνει στο εξωτερικό για εύρεση κατοικίας(55%) καθώς και η ενεργός συμμετοχή στην κοινωνία. Σύμφωνα και με την βιβλιογραφία ένας σημαντικός παράγοντας συμβάλλει στην κοινωνική ένταξη είναι η

συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία(51%)(Bynner, 2003). Επιπλέον τονίζεται η σημαντικότητα να καταπολεμηθούν οι κοινωνικές ανισότητες που υπάρχουν σε μια κοινωνία. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η προώθηση της εκπαίδευσης και της σωστής επαγγελματικής κατάρτισης.

5.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το κράτος για να μπορέσει να επιτύχει την κοινωνική ένταξη των νέων θα πρέπει να κάνει αλλαγές στις υπάρχουσες νομοθεσίες και με βάση τις ανάγκες τους να δημιουργήσει τα κατάλληλα προγράμματα αλλά και στοχευμένες δράσεις. Πιο συγκεκριμένα:

- Συνεχής ενημέρωση των νέων για τα προγράμματα που υπάρχουν για την ένταξη τους στην κοινωνική ζωή αλλά και στην αγορά εργασίας. Από την έρευνα είναι εμφανές ότι οι νέοι δεν γνωρίζουν τα υπάρχοντα προγράμματα του κράτους αλλά και τις Ε.Ε για τη ομαλότερη τους ένταξη στην κοινωνία(μεγάλο ποσοστό των ερωτώμενων δεν γνώριζαν να απαντήσουν στο ερώτημα αν γνώριζαν κάποια δράση για την ένταξη τους).
- Προώθηση των νέων για ενεργή συμμετοχή και κυρίως προώθηση του εθελοντισμού. Από το δείγμα μας φαίνεται ότι οι νέοι δεν συμμετέχουν σε εθελοντικές οργανώσεις. Αυτό δείχνει έντονα την ανάγκη του κράτους για να ευαισθητοποιήσει την νεολαία.
- Μια από τις σημαντικότερες ανάγκες της κοινωνίας είναι η σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Το κράτος πρέπει να λάβει υπόψιν τις ανάγκες τις εκάστοτε αγοράς εργασίας και με βάση αυτό να προωθήσει

την κατάλληλη εκπαίδευση. Αυτό επίσης φαίνεται και στην έρευνα όπου οι νέοι θεωρούν ότι πρέπει να υπάρχει συσχέτιση των δύο αλλά ταυτόχρονα να λαμβάνονται υπόψιν οι ανάγκες τους.

- Δημιουργία προγραμμάτων και σεμιναρίων για εστιασμένη επιμόρφωση των κοινωνικών λειτουργών. Αυτό θα βοηθήσει τους επαγγελματίες να μπορέσουν να κατανοήσουν καλύτερα τους νέους αλλά και τις ανάγκες τους. Επιπλέον, αυτό θα μπορεί να οδηγεί στην δημιουργία κατάλληλων προγραμμάτων που μπορούν να προσελκύουν την συμμετοχή των νέων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία:

- Γράπα, Κ. (2013) *Οι συνέπειες της κρίσης χρέους της ελληνικής οικονομίας στην απασχόληση*. Πτυχιακή εργασία. ΑΤΕΙ Καβάλας.
- Δαρβίρη, Χ. (2009) *Μεθοδολογία Έρευνας στο χώρο της υγείας*. Αθήνα: Π.Χ. Πασχαλίδης.
- Δημητρίου, Π. (2014) *Οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης στους προπτυχιακούς φοιτητές του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου*. Πτυχιακή Εργασία. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.
- Εθνική Έκθεση για την Νεολαία (2012), National Report, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς.
- Ζαφειρόπουλος Κ. (2005) *Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ,

- Κεσίσογλου, Γ. (2013) «*Η ανάδυση των θεωριών περί επισφαλούς εργασίας στον ακαδημαϊκό λόγο των κοινωνικών επιστημών: Προκλήσεις για την πολιτική ψυχολογία*» 1^η Επιστημονική Επετηρίδα Τμήματος Ψυχολογίας. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, σελ. 405.
- Κυριαζή Ν., (2002) «*Η Κοινωνιολογική Έρευνα*», *Κριτική Επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Μπούρας, Γ. και Λυκούρας, Λ. (2011) «*Η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της στην ψυχική υγεία*». *Εγκέφαλος*. τεύχος 48,σελ. 54-61
- Νάκα, Α. και Τσέλιου, Α. (2012) *Πως η οικονομική κρίση επηρεάζει τη ζωή των νέων*. Πτυχιακή Εργασία. Α.Τ.Ε.Ι. Καβάλας.
- Ντρίτσου Μ. (2007) *Τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου της ανεργίας στην Ελλάδα*. Πτυχιακή εργασία. ΑΤΕΙ Ηπείρου.
- Μανιδάκη, Α., Μπαλολάκης, Α., Ορφανού, Ε., Πατελάρου, Α., Πατελάρου, Ε. (2011) «*Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην υγεία - Προτάσεις για παρέμβαση*». *Ελληνικό Περιοδικό Νοσηλευτικής Επιστήμης*. τεύχος 3,σελ.53
- Ρεϊζάκη Α. (2011) *Η ανεργία στην Κρήτη*. Πτυχιακή Εργασία Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής Ηράκλειο ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ.
- Ελαφρός, Γ. (2012) «*Γραμμή βοήθειας για την κατάθλιψη*» *Η Καθημερινή*. <http://www.kathimerini.gr/452060/article/epikairothta/ellada/grammh-voh8eias-gia-thn-kata8liyh> [πρόσβαση 12/02/2016]
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Γραφείο Ενημέρωσης στην Ελλάδα (2016) «*Ανεργία στην Ε.Ε. Νέα στοιχεία από Eurostat*» <http://www.europarl.gr/el/news-events/news/2016/feb2016/feb20161.html;jsessionid=91A76C7D01297270DC007E6180D4AEDC> [Πρόσβαση 19/05/16]

- Καθημερινή (2015) «Eurostat:Αρνητική πρωτιά της Ελλάδας στην ανεργία»
<http://www.kathimerini.gr/798525/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/eurostat-arnhtikh-prwtia-ths-elladas-sthn-nergia> [πρόσβαση 02/05/16]
- Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (2009) «Παρατηρητήριο Μετάβασης»<http://www.pi-schools.gr/programs/par/p2.html>
[Πρόσβαση 01/05/16]
- Χιώτης, Β. (2010) «Θέλω να φύγω από την Ελλάδα» *Το Βήμα*.
<http://www.tovima.gr/society/article/?aid=351032> [πρόσβαση 13/02/16]

Ξένη βιβλιογραφία:

1. Abrams, P. (1961), *The Teenage Consumer*, London: London Press Exchange.
2. Albemarle Report (1960), *The Youth Service in England and Wales*, Cmnd 6458, London: HMSO.
3. Bose, A. (1992) 'Social Work in India: Development Roles for a Helping Profession', in M. Hokenstad, S. Khinduka and J. Midgley (eds) *Profiles in International Social Work*, pp. 71–84. Washington, DC: NASW Press.
4. Brenner, M.H., (2009). Explaining aggregate health status (mortality). Insights to the possible impact of the economic crisis. Report to the European Commission
5. Butters, S., and Newell, S. (1978), *The Realities of Training*, Leicester: National Youth Bureau.
6. Bynner, John (2003) *Risks and Outcome of Social Exclusion: Insights from Longitudinal Data*, (available at: <http://www.oecd.org/dataoecd/19/35/1855785.pdf>).
7. Carlson, J.L., et al., (2006). Service utilization and the life cycle of youth homelessness. *Journal of Adolescent Health*, 38, pp.624–627.
8. Chanan, G. (1998a) 'Social Exclusion: an Overview' in Costes, L. & Wilson, V. *Tackling social exclusion: British and European perspectives: a conference report*, Canterbury: EISS.
9. Cornwell, B. (2011) Age Trends in Daily Social Contact Patterns, *Research on*

*Aging*33: 598 – 631

10. Davies, B. (1986), *Threatening Youth*, Milton Keynes: Open University Press.
11. DESA (2009), *Creating an Inclusive Society: Practical Strategies to Promote Social Integration*, (available at: <http://www.un.org/esa/socdev/egms/docs/2009/Ghana/inclusive-society.pdf>)
12. EACEA (2012), *Youth Social Exclusion and Lessons from Youth Work: Evidence from literature and surveys*, Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
13. *Eisenstadt, S.N. (1957), From Generation to Generation. Age Groups and Social Structure*, The Free Press, Glencoe
14. *Ellwood, W. (2001) The No-Nonsense Guide to Globalization. Oxford: NewInternationalistPublications.*
15. European Commission, (2012b). Monitoring the social impact of the crisis. Public perceptions in the European Union. Flash Eurobarometer 338.
16. European Commission, 2013b (2013). Study on youth participation in democratic life. Available at: http://eacea.ec.europa.eu/youth/tools/documents/lse_study_on_youth_participation_2013.pdf
17. European Roma Rights Centre (ERRC), (2003). Personal Documents and Threats to the Exercise of Fundamental Rights of Roma in Europe. Online article available at <http://www.errc.org/cikk.php?cikk=1097>
18. European Roma Rights Centre (ERRC), (2003). Privileging the Document. Online article available at <http://www.errc.org/cikk.php?cikk=1055>
19. European Roma Rights Centre (ERRC), (2004). Personal Documents and Threats to the Exercise of Fundamental Rights among Roma in the former Yugoslavia. Online article available at <http://www.errc.org/article/personal-documents-and-threats-to-the-exercise-of-fundamental-rights-among-roma-in-the-former-yugoslavia/1685>
20. European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), (2011). Migrants in an irregular situation: access to healthcare in 10 European Union Member States. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available at: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1925-FRA-2011-fundamental-rights-for-irregular-migrants-healthcare_EN.pdf
21. France, A. & Wiles, P. (1997) Dangerous Futures: Social Exclusion and Youth Work in Late Modernity, *Social Policy and Administration*, 31: 5, 59 – 78
22. Gee, G. and Walsemann, K., 2009. Does health predict the reporting of racial discrimination or do reports of discrimination predict health? Findings from the National Longitudinal Study of Youth. *Social Science & Medicine*, 68, pp. 1676–1684.

23. Henderson, P. (1997) *Social Inclusion and Citizenship in Europe: the Contribution of Community Development*, Combined European Bureau for Social Development. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics
24. Hobsbawm, E. (1994), *Age of Extremes: The Short 20th Century*, London: Michael Joseph.
25. *International Federation of Social Workers (IFSW) (2002a) Definition of Social Work (in 16 languages)*. Berne, Switzerland: Author
26. *International Federation of Social Workers (IFSW) (2002b) Definition of Social Work (Greek)*. Berne, Switzerland: Author (available at: http://cdn.ifsw.org/assets/ifsw_63944-8.pdf)
27. King, E. (1999) *Social Exclusion: reflections on the definition and measurement of social exclusion*, London: Office for Public Management.
28. Manolopoulos, J. (2011) Greece's odious debt; The looting of the Hellenic Republic by the Euro, the political elite and the investment community
29. Midgley, J. (1997a) *Social Welfare in Global Context*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
30. Midgley, J. (2000a) 'Globalization, Capitalism and Social Welfare: A Social Development Perspective', *Canadian Social Work, Special Issue: Social Work and Globalization*, 2(1): 13–28.
31. Noya A. & Clarence, E. (2008), *Improving social inclusion at the local level through the social economy*, OECD LEED Programme (available at: <https://www.oecd.org/cfe/leed/44688716.pdf>)
32. Psacharopoulos, G., (2007). The Costs of School Failure. Analytical Report for the European Commission prepared by the European Expert Network on Economics of Education (EENEE).
33. Smith, M. (1988), *Developing Youth Work*, London: Macmillan.
34. SOLIDAR (2012), *Facing New Challenges: Promoting active inclusion through social innovation*, Briefing 56 (available at: http://www.eucis-III.eu/eucis-III/wp-content/uploads/2012/10/56_SOLIDAR_Briefing_Social_Innovation_Active-Inclusion.pdf)
35. Tsafos, N. (2013), *Beyond Debt*
36. Featherstone K. & Hamilton K. (1990) *Youth Policy* Spicers, European Policy Reports

Μεταφρασμένη

- Colin R. (2007) *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου, ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές* (μτφ Νταλάκου Βασιλική, Βασιλικού Κατερίνα) Εκδόσεις Gutenberg

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

A. Γενικά Στοιχεία:

1. **Ηλικία:**
1. **Φύλο:**
 - Α
 - Θ
2. **Είστε μέλος σε κάποια Μη Κυβερνητική Οργάνωση;**
 - Ναι
 - ΌχιΕάν ναι, σε ποια.....
3. **Τύπος περιοχής:**
 - Αστική
 - Ημιαστική
 - Αγροτική
 - Με δύσκολη πρόσβαση
4. **Οικογενειακή κατάσταση:**
 - Έγγαμος
 - Άγαμος
 - Διαζευγμένος
 - Χήρος
5. **Ιδιότητα:**
 - Φοιτητής / Σπουδαστής
 - Εργαζόμενος / Επιχειρηματίας / Ελ. επαγγελματίας
 - Άνεργος

Οικιακά

6. Μορφωτικό επίπεδο;

(ακόμα και αν δεν το έχετε ολοκληρώσει)

- Διδακτορικό
- Μεταπτυχιακό
- ΑΕΙ / ΑΤΕΙ
- Ι.Ε.Κ. / Λοιπές Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης
- Απόφοιτος Γενικού Λυκείου
- Τεχνικό Λύκειο / Τ.Ε.Ε. / ΕΠΑΛ
- Απόφοιτος Γυμνασίου
- Απόφοιτος Δημοτικού

7. Ταυτότητα εργασίας:

- Ιδιωτικός Υπάλληλος
- Δημόσιος Υπάλληλος
- Επιχειρηματίας / Ελεύθερος Επαγγελματίας
- Αγρότης
- Άλλο

8. Εάν είστε άνεργος, πόσους μήνες αναζητάτε εργασία;

.....

B. Μέρος

Σε αυτό το σημείο, περισσότερες από μία απαντήσεις στην κάθε ερώτηση γίνονται αποδεκτές.

• **Προσπαθήστε να περιγράψετε τον όρο Κοινωνική Ένταξη:**

A. Πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην οικονομική ζωή (εργασία, παραγωγή, επιχειρηματικότητα)

B. Πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην πολιτική ζωή και στους φορείς λήψης αποφάσεων

Γ. Πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή

Δ. Πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους για συμμετοχή στην κοινωνική ζωή (στέγαση, υγεία, κοινωνικές παροχές)

Ε. Εξασφάλιση αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου και εξάλειψη της φτώχειας

ΣΤ. Πρόσβαση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση και αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου

Άλλο.....

• **Για ποιους λόγους πιστεύετε ότι η κοινωνική ένταξη των νέων στην χώρα σας εμποδίζεται;**

A. Εξασφάλιση εισοδήματος και πόρων για αξιοπρεπή διαβίωση

B. Καταπολέμηση των ανισοτήτων στην εκπαίδευση

Γ. Προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών

Δ. Καλές συνθήκες στέγασης για όλους

Ε. Ίση πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίας υγείας για όλους

ΣΤ. Δημιουργία αγοράς εργασίας που θα ενισχύει και θα προωθεί την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα

Ζ. Σύνδεση αγοράς εργασίας και εκπαίδευσης

Η. Καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, των διακρίσεων και του ρατσισμού σε βάρος των νέων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και των νέων με λιγότερες ευκαιρίες

Άλλο.....

• **Ποιες ομάδες νέων πιστεύετε ότι βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού στη χώρα σας;**

Α. Οι άνεργοι

Β. Νέοι που οι οικογένειές τους ζουν με εισόδημα κάτω από το όριο της φτώχειας

Γ. Άτομα με ψυχικές και πνευματικές διαταραχές ή χρόνια προβλήματα υγείας ή με προβλήματα αναπηρίας

Δ. Μετανάστες και παιδιά μεταναστών

Ε. Γυναίκες

ΣΤ. Ομοφυλόφιλοι

Ζ. Παιδιά που προέρχονται από μονογονεϊκές οικογένειες ή με διαζευγμένους γονείς

Άλλο.....

• **Γνωρίζετε κάποια μέτρα που έχουν ληφθεί από την Πολιτεία της χώρας σας, τα οποία προώθησαν την κοινωνική ένταξη των νέων; Ποια είναι αυτά;**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

• **Κατά τη γνώμη σας, ποια οφέλη θα είχε ο σχεδιασμός δράσεων για την ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή στη χώρα σας;**

Α. Μεγαλύτερη συμμετοχή από την πλευρά των νέων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων

Β. Αξιοποίηση των δυνατοτήτων των νέων

Γ. Ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία

Δ. Απόκτηση εμπειριών

Ε. Ανάπτυξη των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων τους

ΣΤ. Μείωση ποσοστού ανεργίας – Μείωση μεταναστευτικού πληθυσμού των νέων που πηγαίνει στο εξωτερικό για εύρεση εργασίας.

Άλλο.....

- **Κατά τη γνώμη σας, πώς θα μπορούσε να διευκολυνθεί η ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και την εργασία στη χώρα σας;**

Α. Με τη χρήση των νέων τεχνολογιών

Β. Με την προώθηση της συμμετοχής περισσότερων νέων και ειδικά αυτών που υπόκεινται σε κοινωνικό αποκλεισμό

Γ. Με τη συνεχή αξιολόγηση

Δ. Με την ενθάρρυνση της συμμετοχής των νέων στις κοινωνικο-μορφωτικές δραστηριότητες

Ε. Με την προώθηση της συμμετοχής των νέων σε φορείς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών

Άλλο.....

Σας ευχαριστούμε πολύ για τη συμμετοχή σας.

--

Έντυπο Συγκατάθεσης Συμμετέχοντα

Αγαπητέ συμμετέχοντα,

Είμαστε σπουδάστριες του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Κρήτης που πραγματοποιούμε την πτυχιακή μας εργασία με τίτλο «Η ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και την αγορά εργασίας στην πόλη του Ηρακλείου». Προσπαθούμε, λοιπόν, να διερευνήσουμε, μέσω της πτυχιακής μας εργασίας, τα χαρακτηριστικά της ένταξης των νέων σε κοινωνικό, εκπαιδευτικό και εργασιακό επίπεδο, και για το λόγο αυτό θα χρειαστεί να συμπληρώσεις το παρακάτω ερωτηματολόγιο, το οποίο θα μας βοηθήσει στο να συλλέξουμε στοιχεία για:

1. Τη διερεύνηση των μηχανισμών ένταξης των νέων στην κοινωνική ζωή καθώς και την αγορά εργασίας,

1. Τη διερεύνηση των παραγόντων που διευκολύνουν την ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και την αγορά εργασίας,

2. Τη διερεύνηση των παραγόντων που δυσχεραίνουν την ένταξη των νέων στην κοινωνική ζωή και την αγορά εργασίας.

Επίσης, θα θέλαμε να σε ενημερώσουμε πως η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα είναι ανώνυμη, και ότι τα στοιχεία όπου θα συλλέξουμε από την έρευνα θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους λόγους της έρευνας, και για κανέναν άλλο λόγο.

Με εκτίμηση,

Πελεκίδου Λίνα , Κοινωνική Λειτουργός, ΜΡΗ, Εργαστ. Συνεργάτης Τμήματος
Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕΙ Κρήτης

Οι σπουδάστριες: Αυγερινού Κ., Κανάτσι Μ., Φραγκιαδακη Δ.